

Katriina Huhtala

**PÄIVÄKODIN KASVATUSKUMPPANUUDEN JA LASTEN
OSALLISUUDEN TUKEMINEN**

Projektiopinnäytetyö

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Toukokuu 2014

TIIVISTELMÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaaren yksikkö	Aika Toukokuu 2014	Tekijä/tekijät Katriina Huhtala
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi PÄIVÄKODIN KASVATUSKUMPPANUUDEN JA LASTEN OSALLISUUDEN TU- KEMINEN		
Työn ohjaaja Tarja Mäkitalo KM		Sivumäärä 47+69
Työelämäohjaaja Vuokko Orjala Päiväkodin johtaja		
Projektiopinnäytetyö oli työelämlähtöinen ja projektin tilaajana oli Kokkolan kaupungin varhaiskasvatusyksikkö. Projektiopinnäytetyön tavoitteena oli toteuttaa toiminnallinen ilta yhdessä päiväkodin lasten kanssa heidän vanhempiaan ja päiväkodin henkilökuntaa varten sekä tukea kasvatuskumppanuutta, vanhemmuutta ja lasten osallisuutta. Lisäksi tavoitteena oli luoda päiväkodille valmis toiminnallinen malli kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen. Projektiopinnäytetyössä lasten osallisuus tuli näkyviin toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Illan toiminta suunniteltiin lasten tekemiä piirustuksia hyödyntäen ja illan toimintapisteet järjestettiin yhdessä lasten kanssa. Lisäksi lapset saivat antaa palautteen illasta piirtämällä, mikä antoi lapsille myös mahdollisuuden tuntea osallisuutta. Vanhemmuuden tukeminen ja vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukeminen tuli esille toiminnallisessa illassa, jossa oli esillä vanhemmuutta käsittelevää aineistoa ja yhteistä toimintaa. Projektiopinnäytetyön perustana käytettiin valtakunnallista ja Kokkolan kaupungin varhaiskasvatusyksikköjen yhteistä varhaiskasvatussuunnitelmaa, josta näkökulmana kasvatuskumppanuus ja lapsen ominainen tapa toimia. Projektiopinnäytetyön tietoperusta käsitellään lapsen kontekstuaalista kasvuympäristöä, kasvatuskumppanuutta sekä lasten osallisuutta sosiaalipedagogisena orientaationa. Lisäksi tietoperustassa on esitelty projektiopinnäytetyön kulku, tavoitteet ja niiden toteutuminen. Tavoitteiden toteutuminen arvioitiin toiminnalliseen osuuteen osallistuneiden vanhempien ja työntekijöiden antaman kirjallisen palautteen perusteella. Palautteen arvioinnin perusteella voidaan todeta, että projektiopinnäytetyön toiminnallinen ilta onnistui ja siten tuki kasvatuskumppanuutta, vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta ja lasten osallisuutta.		

asiasanat

kasvatuskumppanuus, lasten osallisuus, vanhemmuus, varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma

ABSTRACT

Unit Unit of Kokkola-Pietarsaari	Date May 2014	Author Katriina Huhtala
Degree programme Degree Programme of Social services		
Name of thesis Educational Partnership in the Early Childhood Education and Children's Participation in the Activities Supporting of the Day Care Centre.		
Instructor Tarja Mäkitalo		Pages 47+69
Supervisor Vuokko Orjala		
This thesis was ordered by the early childhood education unit in Kokkola. The target of the thesis was to support educational partnership in the early childhood education and children's participation in the activities of the day care centre. Another target was to create a ready-made functional model for the day care centre to support educational partnership in the early childhood education. Children's participation was fulfilled by including children in planning the evening by drawing and children were building play points and they guided their parents from point to point. After the functional part children gave feedback by drawing. Supporting parenthood was fulfilled by offering a parenthood information point during the event. The project based on both the national and the city of Kokkola's early childhood educational plan. The framework of the project included educational partnership in the early childhood education, support to children's participation in the activities of the day care centre and children's contextual growing environment as a social pedagogic orientation. In the framework is also presented the course of the thesis, the targets of the thesis and the realisation of the targets. Feedback from the parents and the staff was analysed and the conclusion is that the project was successful and the targets became fulfilled.		

Key words

childhood educational plan, children's participation, early childhood education, educational partnership in the early childhood, parenthood

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TAUSTAT JA TAVOITTEET	3
2.1 Varhaiskasvatuksen laatu ja merkitys projektiopinnäytetyössä	3
2.2 Projektiopinnäytetyön kohderyhmä	5
2.3 Projektiopinnäytetyön tavoitteet ja prosessi	5
2.4 Sosionomin (AMK) varhaiskasvatuksen ydinkompetenssit	9
3 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA	10
3.1 Kasvatuskumppanuus	10
3.2 Näkökulma Bronfenbrennerin ekologisesta teoriasta projektiopinnäytetyössä	13
3.3 Näkökulma sosiaalipedagogisesta orientaatiosta projektiopinnäytetyössä	15
3.4. Näkökulma yhteisöllisyydestä ja lasten osallisuudesta projektiopinnäytetyössä	17
3.5 Varhaiskasvatus tukemassa vanhemmuutta	21
4 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN ETENEMINEN JA TOTEUTUS	23
4.1 Projektiopinnäytetyön ideointivaihe	23
4.2 Projektiopinnäytetyön eteneminen	24
4.3 Projektiopinnäytetyön toiminnallisen osuuden suunnittelu	25

4.4 Projektiopinnäytetyön työryhmä ja sponsorit	26
4.5 Projektiopinnäytetyön toiminnallinen osuus	27
5 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI	29
5.1 Vanhempien palaute	29
5.2 Päiväkodin henkilökunnan palaute	34
5.3 Lasten palaute	38
6 POHDINTA	39
LÄHTEET	45
LIITTEET	

KUVIOT

KUVIO 1. Projektiopinnäytetyön prosessi

KUVIO 2. Kontekstuaalisen kasvun malli (mukaillen Hujala, Nivala, Parrila-Haapakoski & Puroila 1997)

KUVIO 3. Lasten osallisuuden tukemisen vaiheet

KUVIO 4. Projektiopinnäytetyön suunnittelu ja siinä huomioidut osa-alueet

KUVIO 5. Yhteistyö projektiopinnäytetyön yhteistyökumppaneiden kanssa toiminnallisen illan lähestyessä

KUVIO 6. Illan toiminta

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Projektiopinnäytetyön tavoitteet

KUVAT

KUVA 1. Illan toimintaa

KUVA 2. Päiväkodin kasvattaja, isä ja lapsi

KUVA 3. Pukeutumisleikki isokotikeittiössä

KUVA 4. Lapset ja aikuiset ovat kuuntelemassa illan ohjeita

1 JOHDANTO

Kasvatuskumppanuus on merkittävä osa varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatussuunnitelmaa. Siihen panostaminen on tärkeää niin vanhempien, lasten kuin varhaiskasvatus henkilökunnan näkökulmasta. Lapsen kehityksen ja kasvun kokonaiskuva muodostuu vanhemmille ja kasvattajalle parhaiten, kun vuorovaikutus vanhempien ja kasvattajien välillä toimii avoimesti ja hyvin.

Kasvatuskumppanuuden tukeminen muotoutui projektiopinnäytetyön aiheeksi työelämän toivomuksesta. Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuksen yksikkö tilasi opinnäytetyön, joka liittyisi kasvatuskumppanuuteen. Tämä sopi projektiopinnäytetyön pääteemaksi hyvin, koska hyvä vuorovaikutus ja avoimuus ovat lasten vanhempien kanssa tärkeää. Projektiopinnäytetyöstä tuli lopulta toiminnallinen, koska työn tilaaja toivoi konkreettista toimintaa kasvatuskumppanuuden tukemiseksi.

Tämä projektiopinnäytetyö on työelämälähtöinen. Kasvatuskumppanuudesta on tehty monia opinnäytetöitä, jotka ovat olleet tutkimuksia päiväkotien kasvatuskumppanuuden toimivuudesta. Projektiopinnäytetyön tavoitteena oli tehdä valmis konsepti toiminnallisesta illasta kasvatuskumppanuuden tukemiseksi, jota voi hyödyntää mikä tahansa päiväkoti.

Projektiopinnäytetyöhön muodostui kasvatuskumppanuusteema ja kaksi muuta osateemaa, jotka ovat vanhemmuus ja lasten osallisuus. Vanhemmuuden haasteet ovat olleet paljon esillä mediassa ja kasvatusalan ammattilaisten keskustelussa. Kiristynyt työelämä ja samalla kasvanut kiire ovat monen vanhemman haasteena tänä päivänä. Projektiopinnäytetyön aloituspalaverissa päiväkodin lastentarhanopettajien kanssa esille nousi vanhemmuuden teema. Vanhemmille suunniteltiin toiminnallisen illan yhteydessä informaatiota vanhemmuudesta ja heille jaettiin Varsinais-Suomen Lastensuojelukuntayhtymän (2008) suunnitteleman vanhemmuuden roolikartta, jonka tarkoituksena oli herätellä lasten vanhempia pohtimaan vanhemmuuden perusasioita ja antaa heille nähtäväksi, millainen vanhemmuuden roolikartta on.

Lasten osallisuus tulee näkyviin opinnäytetyössä siten, että lapset ovat otettu mukaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja palautteen antamiseen. Lapsille pidettiin tuokio keväällä 2013 ja lasten tekemät piirustukset olivat ohjenuorana illan toiminnan suunnittelussa. Lapset saivat olla illan järjestämisessä mukana ja vanhempiensa ohjaajina illan tehtäväradassa sekä antaa seuraavana päivänä palautteen illasta piirtämällä.

Projektiopinnäytetyön tietoperusta rakentuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteista nouseviin teemoihin, kuten kasvatuskumppanuus ja lasten osallisuus. Projektiopinnäytetyön teoreettisena lähtökohtana voidaan tarkastella Bronfenbrennerin (1979) kehityspsykologista näkökulmaa lapsen kasvun kontekstista. Tietoperustassa on käsitelty myös orientaatiota sosiaalipedagogiikasta, yhteisöllisyyden ja lasten osallisuuden näkökulmasta sekä vanhemmuuden tukemisena varhaiskasvatuksessa.

2 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TAUSTAT JA TAVOITTEET

Projektiopinnäytetyö tavoitteet luotiin kohderyhmän tarpeen mukaan ja Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa (2010) hyödyntäen. Huomioon otettiin laki lasten päivähoidosta ja laki asiakkaan asemasta sosiaalihuollon asiakkaana sekä lapsipoliittinen ohjelma, joka määrittelee kunnille tavoitteet toteuttaa lapsien oikeutta, ja se pohjautuu lapsen oikeuksien sopimuksen tavoitteisiin (Puustinen-Korhonen 2012). Projektiopinnäytetyön prosessi ja tavoitteet suunniteltiin niin, että niiden toteuttaminen olisi mahdollista ja prosessi tukisi sosionomin (AMK) varhaiskasvatusosaamista.

2.1 Varhaiskasvatuksen laadun ja merkityksen huomioiminen

projektiopinnäytetyössä

Projektiopinnäytetyön laadunvarmistukseen hyödynnettiin varhaiskasvatuksen laadun ja merkityksen pohjana käytettyä kansallista varhaiskasvatussuunnitelmaa (Hujala & Turja 2011). Varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen on varhaiskasvatuspalvelujen laadun kehittämistä, jota tehdään valtakunnallisesti, kunnallisesti ja yksikkökohtaisesti sekä lapsikohtaisesti (Alasuutari & Karila 2009, 70–71). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat päiväkotien toiminnan toteuttamista ja sen sisältöä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteella yhtenä tärkeänä osana varhaiskasvatusta on vanhempien ja päiväkotien välinen yhteistyö. Kasvatuskumppanuus käsitteenä kumpuaa valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005/56.)

Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma (2010) pohjautuu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, joka linjaa varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja painopisteet. Projektiopinnäytetyön toiminnan suunnittelussa otettiin

huomioon Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma (2010) ja projektin toiminta on osa projektiopinnäytetyön tilaajapäiväkodin vuosisuunnitelmaa 2013. Projektin toiminnallisessa osassa tehtävät oli laadittu varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuen.

Päivähoitolaissa päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee tukea lapsen kehitystä monipuolisesti toiminnalla sekä vahvistaa lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvu ympäristö (Lasten päivähoidosta annettu laki 1973/36.) Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta (812/2000) on huomioitu projektiopinnäytetyössä, koska siinä määritellään, kuinka sosiaalialan palveluissa asiakasta tulee kohdella luottamuksellisesti sekä asiakaslähtöisesti. Lisäksi lapsipoliittinen ohjelma määrittelee kunnille tavoitteet toteuttaa lapsien oikeutta, ja se pohjautuu lapsen oikeuksien sopimuksen tavoitteisiin (Puustinen-Korhonen 2012).

Päivähoidon henkilökunnan ja lasten vanhempien välinen vuorovaikutussuhde on hyvin merkityksellinen niin lapsen kehityksen kannalta kuin aikuisten hyvän kasvatussyhteistyön näkökulmasta. Kun lasten vanhemmilla ja päivähoidon ammattilaisilla on hyvä vuorovaikutussuhde, toimii se yhdistävänä tekijänä lapsen kasvu ympäristöissä, kuten kodin ja päivähoidon välillä. (Karila 2006, 91.)

Eräänä kasvatuskumppanuuden tukijana voidaan pitää perheiden yhteisiä iltoja, joissa vanhemmat voivat keskustella sekä keskenään että päiväkodin kasvattajien kanssa. Lisäksi he voivat tutustua ympäristöön, jossa lapset ovat päivittäin. (Iso-Kuusela 2008, 17.) Projektiopinnäytetyön tavoitteena oli tukea kasvatuskumppanuutta ja tukemisen malliksi valittiin perheiden ja kasvattajien yhteinen ilta. Projektiopinnäytetyön avulla toivottiin, että voitaisiin helpottaa kasvatuskumppanuuden tuleamista avoimemmaksi ja luontevammaksi niin vanhemmille kuin päiväkodin kasvattajille. Lisäksi tavoitteena oli antaa valmis toiminnallinen malli, jolla päiväkotivoi toteuttaa kasvatuskumppanuutta.

2.2 Projektiopinnäytetyön kohderyhmä

Työn tilaaja on Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussyksikkö. Yksikössä on kaksi osastoa, 3-5 -vuotiaiden ryhmä ja esiopetusryhmä. Lapsia on yhteensä 49, ja he asuvat maaseudulla.

Haastetta hyvän kasvatuskumppanuuden ylläpitämiseen luo pitkät välimatkat kodin ja päiväkodin välillä. Osa esiopetuksen lapsista kulkee kaupungin järjestämällä kyydityksellä päiväkodille. Vanhemmat tapaavat kasvattajia harvoin ja yhteydenpito tapahtuu puhelimitse ja kirjeitse.

3-5 -vuotiaiden puolella vanhemmat kuljettavat itse lapset hoitoon, joten kasvatuskumppanuuden toteutuminen on siellä helpompaa. Vanhemmilla on usein pitkät työmatkat, joten tuonti- ja hakutilanteet voivat olla kiireisiä. Vähäinen vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden keskusteluaika ja lapsen siirtymävaiheet kodin ja päivähoidon välillä voivat olla kiireisiä niin vanhemman kuin päivähoidon kasvattajan osalta (Koivunen 2009, 176).

Päiväkodilla käydään vanhempien ja ammattilaisten välisiä kasvatust keskusteluja eli vasu-tapaamisia syksyllä ja keväällä. Varhaiskasvatust keskustelujen tehtävänä on muun muassa edistää lapsen kasvua ja kehitystä (Karila 2011, 61). Lisäksi on vanhempainiltoja ja joul- ja kevätjuhla. Edellä mainitun ohjelman lisäksi päiväkodin henkilökunta toivoi järjestettävän toimintaa, jonka tavoitteena oli tukea kasvatuskumppanuutta ottaen huomioon koko perheen.

2.3 Projektiopinnäytetyön tavoitteet ja prosessi

Projektin tavoitteena oli tukea vanhemmuutta sekä päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien kasvatuskumppanuutta. Tavoitteena on rohkaista vanhempia avoimuuteen lapsen kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa päiväkodin kasvattajien kanssa. Kun vanhemmat tuntevat päiväkodin henkilökuntaan pa-

remmin, voi luottamussuhde heidän välillään parantua. Vanhempien tutustuesssa päiväkodin kasvattajiin ja päiväkodin kasvattajien tutustuesssa vanhempiin alkaa luottamus rakentua toiseen osapuoleen (Karila 2006, 97).

Päiväkodin kasvattajan ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen tukeminen on tärkeää. Hyvä yhteistyö, vanhemman ja kasvattajan parempi keskinäinen tunteminen ja avoimuus auttavat kasvattajaa ja vanhempaa kertomaan lapsen kuulumisista paremmin sekä jakamaan myös hiljaista tietoa. Projektiopinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli kasvatusyhteistyön helpottuminen.

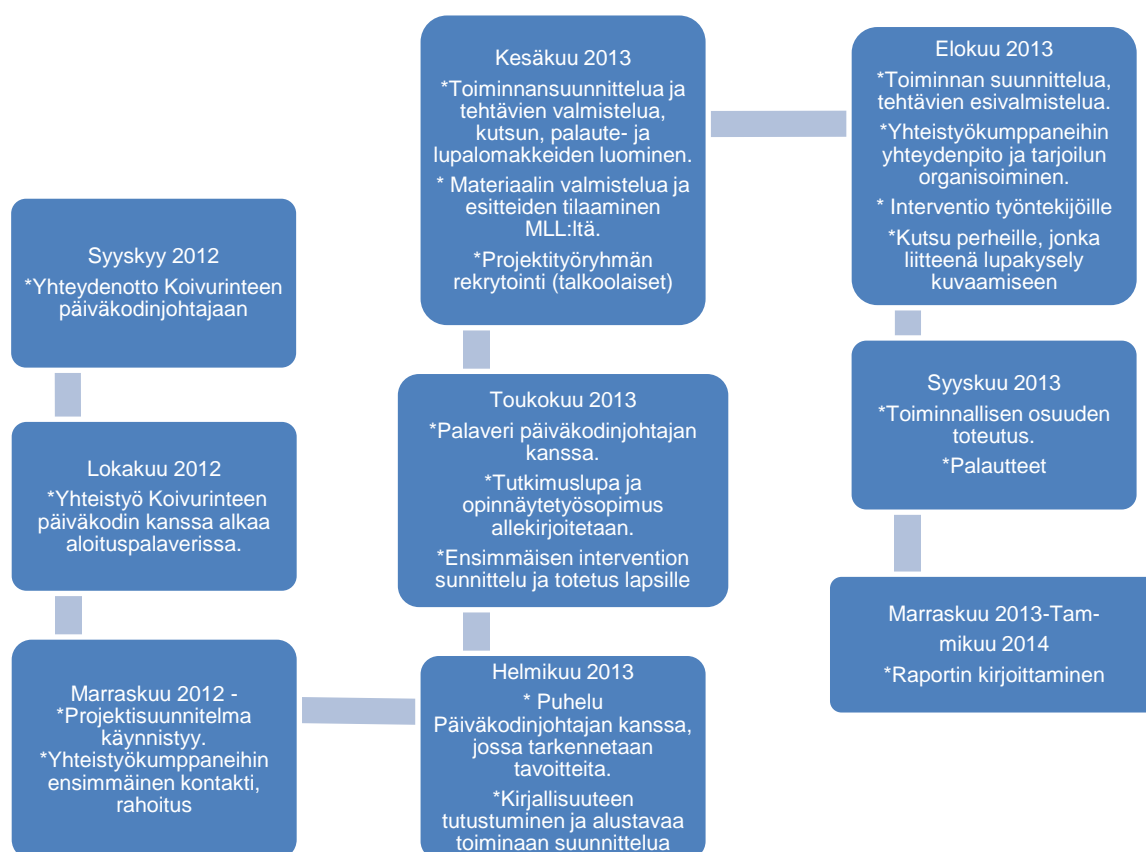
Projektiopinnäytetyön tavoitteena oli vanhemman ja lapsen suhteen tukeminen toiminnan avulla. Kasvatuskumppanuuden tarkoitus on vahvistaa vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta (Kaskela & Kekkonen 2006, 14). Henkilökunta mainitsi myös huolesta, joka heillä on vanhemmuudesta ja jonka he kokivat kasvatuskumppanuuden haasteeksi. Yksi kasvatuskumppanuuden osa onkin vanhemmuuden tukeminen ja vahvistaminen (Kaskela & Kekkonen 2006,16).

Projektiopinnäytetyön organisaation liittyvissä tavoitteissa oli kasvatuskumppanuuden tuleminen avoimemmaksi ja luontevammaksi. Ajatuksena oli, että järjestämällä yhteistä aikaa, saavat vanhemmat kohdata päiväkodin henkilökuntaa muutenkin kuin tuonti- ja hakutilanteissa. Projektiopinnäytetyössä hyödynnetään päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa, ja projektiopinnäytetyö antaa valmiin mallin kasvatusyhteistyön toteuttamiseksi myös jatkossa. Tavoitteena oli lisäksi lasten osallisuuden tukeminen.

TAULUKKO 1. Projektiopinnäytetyön tavoitteet

	Perhe/lapsi	Organisaatio	Opiskelija
Tulostavoite	➤ Kasvatusyhteistyön helpottuminen. ➤ Vanhemman ja lapsen suhteen tukeminen toiminnan avulla	➤ Kasvatusyhteistyö tulee avoimemmaksi ja luontevammaksi.	➤ Valmis opinnäytetyö
Oppimistavoitteet tavoitteet	➤ Vanhemmat alkavat pohtia vanhemmuutta. ➤ Tukea lapsen käsitystä itsestään arvokkaana ja tärkeänä ➤ Tukea lapsen ominaista tapaa toimia.	➤ Yhteistyö lasten vanhempien kanssa kehittyy. ➤ Työntekijän ammatillinen kasvu varhaiskasvattajana	➤ Projektityöskentelyn sisäistäminen. ➤ Toiminnan toteuttamisen ja suunnittelun taidot kehittyvät. ➤ Sosionomin varhaiskasvatuksen ydinkompetenssin sisäistäminen.
Toiminnan ja prosessin tavoitteet	➤ Vanhemmat alkavat pohtia vanhemmuutta syvemmin. ➤ Vanhemmat voivat kokea osallisuutta. ➤ Päiväkodin työntekijät tulevat lähemmäksi vanhempaa. ➤ Rohkaistaan lasta osallisuuteen.	➤ Tukee kasvatusyhteistyötä, lisää tuntemusta perheistä. ➤ On osa päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa. ➤ Antaa valmiin toiminnallisen mallin kasvatuskumppanuuden tukemiseksi.	➤ Projektityöskentelyn sisäistäminen.

Projektiopinnäytetyön käynnistämisessä täytyy huomioida tavoitteet ja tarkoitus, jota edellisessä taulukossa esiteltiin. Lisäksi on hyvä huomioida aikataulu projektille (KUVIO 1). Projekti täytyy osata rajata tietyille kohderyhmälle. Lisäksi täytyy huomioida mitä resursseja on käytettävissä ja mitkä valtuudet opiskelija tässä saa. (Löw 2002, 38.) Aloituspääläverissa päiväkodinjohtajan kanssa neuvoteltiin resurssit ja mitä materiaaleja opiskelija voi käyttää ja mihin tarvitaan sponsorivaroja eli yhteistyökumppanit.

KUVIO 1. Projektiopinnäytetyön prosessi

2. 5 Sosionomin (AMK) ydinkompetenssit varhaiskasvatuksessa

Sosionomin varhaiskasvatuksen ydinkompetenssit ohjaavat, miten sosionomin (AMK) kompetenssit näkyvät varhaiskasvatuksen kentällä. Sosionomi (AMK) hallitsee niin lapsen ohjaamisen ja kasvattamisen sekä osaa ohjata erilaisissa elämäntilanteessa olevia perheitä monipuolisesti niin palveluohjauksen näkökulmasta kuin arjen ohjaamisen näkökulmasta, sekä tunnistaa varhaisen puuttumisen käytännössä. Sosionomin (AMK) toimintaa varhaiskasvatuksen asiakastyössä ohjaavat lapsilähtöisyyden periaatteet sekä kasvatuskumppanuuden periaatteet. Sosionomi (AMK) hallitsee kehittävän, pedagogisen toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin lapsen ikä- ja kehitystasontason huomioiden. (Sosiaalialan AMK verkosto, 2010.)

Sosionomin (AMK) varhaiskasvatusosaaminen voidaan jakaa kolmeen osaan. Sosionomi (AMK) ottaa huomioon lapsen hyvinvoinnin riskitekijöitä eli osaa huomioida toiminnassaan lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen turvaamisen. Yhteisöosaaminen sosionomilla (AMK) varhaiskasvatuksen kentällä on vahvaa. Se näkyy tukemalla lasta ja vanhempia yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen ja sosionomi (AMK) toimii kasvatuskumppanina sen periaatteita kunnioittaen. Lisäksi sosionomi (AMK) osaa toimia moniammattillista yhteistyötä edistävällä tavalla. Yhteiskuntaosaaminen sosionomilla (AMK) on vahvaa, hän tietää palvelujärjestelmän ja ymmärtää yhteiskunnallisia muutoksia ja rakenteita sekä osaa ohjata tarvittaessa perheitä palveluiden piiriin (Talentia.) Projektiopinnäyteyö tuki opiskelijan ammatillista kasvua ja kehittyä varhaiskasvatuksen asiantuntijana sosionomin kompetenssien vaatimalla tavalla.

3 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA

Projektiopinnäytetyön tietoperustassa on käsitelty kasvatuskumppanuuden historiaa, periaatteita ja sen käytännön kysymyksiä ja haasteita. Bronfenbrennerin ekologinen teoria on antanut teoriapohjan kehityspsykologiasta, joka käsittelee lapsen kontekstuaalista kasvun mallia. Lisäksi on otettu tietoperustaa myös sosiaalipedagogisena orientaationa yhteisöllisyyden ja osallisuuden näkökulmasta sekä vanhemmuuden tukemisena varhaiskasvatuksessa.

3.1 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuutta on pidetty kautta päivähoitohistorian kasvatuksen kannattimena. Päivähoidon ja kodin välinen yhteistyö tuo laatua varhaiskasvatukseen. 1970-luvulle asti kasvatusyhteistyö oli itsestäänselvyys ja talkoisiin saatettiin osallistua hyvinkin aktiivisesti, mutta ajan saatossa eri kasvatustajatteluihin suuntautuminen on vaikuttanut kasvatuskumppanuuteen. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 34-35.)

1970 -luvulla nousukauden myötä varhaiskasvatus alkoi muuttua opettajajohtoiseksi ja sen myötä yhteistyö perheiden kanssa jäi taka-alalle (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 34-35.) Tätä aikakautta on kutsuttu myös nimellä rationalisoitu varhaiskasvatustyö, jossa lapsi nähtiin kasvatus- ja kehitystyön kohteena (Hujala, Nivala, Parrila & Puroila 2007, 101). Kuitenkin 1980-luvun lopulla ymmärrettiin, että vanhempien ensisijaisuus lapsen kasvattajana vaatii hyvää kasvatusyhteistyötä päivähoitokodien välillä. Käytännön tasolla se tarkoitti vanhempien parempaa osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuutta varhaiskasvatukseen (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 34-35.)

Bronfenbrennerin (1979) kontekstuaalisen kasvatusteorian ottaminen yhtenä teettellisenä perustana varhaiskasvatukseen nosti perheen ja päivähoidon yhteistyön varhaiskasvatustyön perustaksi (Bronfenbrenner 1979; Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 35 - 36.)

Päivähoidossa käyvän lapsen elämään kuuluu niin oma perhe kuin päiväkodin ja esikoulun kasvattajat (Kaskela & Kekkonen 2006, 15). Siksi on tärkeää huomioida kasvatuskumppanuuden merkitys lapsen kehityksen kannalta (Bronfenbrenner, 1979; Karila 2006). Vanhemman tuoma asiantuntijuus lapsestaan ja toisaalta päiväkodin kasvattajan tuoma asiantuntijuus yhdistettynä, tukevat parhaiten lapsen kehitystä ja kasvua (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 36-37; Nummenmaa & Karila 2011, 70). Yhteistyö vanhempien kanssa mahdollistaa, että jokaiselle lapselle löydetään tarkoituksena mukainen päivähoito (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 36-37).

Erilaisten ristiriitatilanteiden ja näkemyserojen avoin kertominen on helpompaa, jos kasvattajan ja vanhemman avoin vuorovaikutus onnistuu (Koivunen 2009, 176). Kasvatusyhteistyön pääperiaate on, että vanhempien ja kasvattajien välillä on jatkuva ja kiinteä vuoropuhelu (Kaskela & Kekkonen, 2006).

On tärkeää huomata, että päiväkodin kasvattajien tärkeimpiin tehtäviin kuuluu rakentaa vuorovaikutussuhdetta perheen ja varhaiskasvatuksen välille (Nummenmaa 2011, 47). Projektiopinnäytetyön tavoitteena oli yhteisen toiminnan kautta tukea perheen ja varhaiskasvatuksen vuorovaikutussuhdetta

Varhaiskasvatusta tulee tehdä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä kasvattajien, lasten vanhempien ja lasten kanssa. Vanhempien tuntemus ja tietämys omasta lapsesta ja kasvattajien ammatillinen asiantuntijuus lapsen kehityksestä ja kasvatusta luo yhdessä parhaan pohjan lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen tukemiselle. (Kekkonen 2012, 37.) Kasvatuskumppanuus on vanhemman ja päiväkodin kasvattajan tasavertainen suhde, jossa molemmat ovat asiantuntijoita (Nummenmaa 2011, 70). Kasvatuskumppanuutta luodaan joka päivä. Päivittäiset käytännöt kuten kuulumisten vaihtaminen ja lapsen päivän kertaaminen on vanhemmille merkityksellistä (Kaskela & Kekkonen 2006, 36; Karila 2006, 101.)

Kasvatuskumppanuuden toteutuksessa päiväkodin kasvattajan rooli on luoda edellytykset kasvatuskumppanuudelle, olla tietoinen sen periaatteista ja niiden perusteella toimia yhteistyössä vanhempien kanssa (Kekkonen 2012, 43). Kasvatuskumppanuuden perusperiaatteet muodostuvat kuulemisesta, kunnioituksesta, luottamuksesta ja kahden välisestä keskustelusta (Kaskela & Kekkonen 2006, 32). Kuuleminen on tärkeä osa keskustelua sekä kasvatuskumppanuuden kehittymistä positiiviseen suuntaa (Nummenmaa 2011, 49, 67). Kasvattajan tehtävä on luoda turvallinen ja myönteinen ilmapiiri keskusteluun vanhemman kanssa. Kasvattajan ilmeet ja eleet sekä läsnäolo kertoo vanhemmalle motivaatiosta kuunnella (Nummenmaa 2011, 51; Kaskela & Kekkonen 2006, 32.) Kokemukset, joissa vanhempi kokee tulleen kuulluksi, kasvattaa luottamusta työntekijän ja vanhemman välillä (Karila 2006, 99). Luottamuksen kehittymiseen tarvitaan aikaa ja kohtaamisia sekä vuoropuhelua (Kaskela & Kekkonen 2006, 37).

Joskus haasteeksi muodostuu se, että kasvatuskumppanit tulkitsevat toisensa väärin, ylimalkaisesti tai negatiivisilla ennakkoasenteilla (Karila 2006, 98). Työntekijän ja vanhemman välinen vuoropuhelu nousee haasteelliseksi, jos siinä ilmenee saarnaamista, luennoimista, kritisointia, syytelyä ja asioiden olettamista (Kaskela & Kekkonen 2006, 32).

Käytännön työssä varhaiskasvatuksessa kasvattajalla täytyy olla tunneälyä. Tunneäly sisältää kyvyn havaita ja hallita omia tunteita, mutta myös kyvyn havaita muiden tunteita. Tunneälyä voi kehittää ja muiden tunteiden avulla voi oppia myös itse. Tunneälykkyyttä on itsehillintä, empaattisuus sekä taito motivoitua keskusteluun (Haaranen, Mätäsjärvi & Rauas 2012)

Kokonaiskuva lapsen hoitopäivästä voi jäädä vajaaksi vanhemmalle, jos yhteistyötä on haastavaa toteuttaa päivähoidon työntekijän kanssa. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen vaatii luottamusta vanhemman ja kasvattajan välillä. Jos luottamusta vanhemman ja kasvattajan välillä ei ole, on vaikea jakaa arjen murheita osapuolten kesken (Kaskela & Kekkonen 2006, 15). Seuraavassa kuvassa kasvatuskumppanuus tilanne.

KUVA 2. Päiväkodin kasvattaja, isä ja lapsi

3.2 Näkökulma Bronfenbrennerin ekologisesta teoriasta

projektiopinnäytetyössä

Bronfenbrenner oli yksi maailman johtavista asiantuntijoista kehityspsykologian alalla, ja hänen tärkein kehityspsykologinen teoriansa on ekologinen systeemiteoria, jonka avulla voidaan käsitellä lapsen ympäristötekijöiden ja siinä vaikuttavien henkilöiden vuorovaikutussuhteita, rooleja, toimintoja sekä tapahtumasarjoja. Teoriassa määritellään neljä sisäkkäistä systeemitasoa: mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemit. Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria painottaa lapsen ympäristön laatua ja sen välisiä yhteyksiä. (Härkönen 2008, 21-25.)

Lapsen ympärillä on aikuisia, jotka osallistuvat lapsen elämään kasvattajina, opettajina ja vanhempana. Näiden kanssa lapsi toimii arjessaan, ja heidän välinen yhteistyö nähdään tärkeänä. Lapsi toimii keskiössä ja tasapaino yksilön ja ympäristön välillä on hyvin tärkeää. (Hujala ym. 2007, 15-18. KUVIO 2.) Mikrosysteemiksi kutsutaan lapsen välitöntä ympäristöä kuten koti ja varhaiskasvatusyhteisö sekä

niissä toimivat ihmiset ja lapsi itse.(Brotherus, Hasari & Helimäki 1990, 59). Lapsen ympärillä olevien toimijoiden, kuten päiväkodin kasvattajien ja vanhempien välinen, hyvä yhteistyö nähdään lapselle positiivisena. Oppiminen, kasvu ja kehitys nähdään lapsen, aikuisen ja kasvattajan välisen yhteistoiminnan tuloksena (Hujala ym. 2007, 18-19.) Tätä yhteistyötä kutsutaan Bronfenbrennerin (1979) teoriassa mesosysteemiksi, jonka keskellä lapsi ja hänen mikroympäristönsä eli koti ja päiväkoti ovat (Hujala, Nivala, Parrila-Haapakoski & Puroila 1998, 15).

Bronfenbrennerin teoriaan (1979) voidaan pohjata myös kasvatuskumppanuuden lähtökohdat. Projektin lähtökohdaksi se antaa teoriapohjan, koska kasvatuskumppanuuden tukeminen on hyödyksi niin lapselle itselleen kuin hänen mikrosysteemilleen.

Lapsen kasvuympäristö muodostuu niistä tekijöistä, jotka ovat lasta lähellä, mutta ekologisen systeemiteorian mukaan lapsen ympäristö laajenee aina koko yhteiskunnalliseen systeemiin (Hujala ym. 2007, 19). Eksosysteemi nähdään lapsen elämään kuuluvien aikuisten elämänpiirinä, joka vaikuttaa myös lapseen (Hujala ym. 1998, 15).

Jos katsotaan tämän projektiopinnäytetyön laatunäkökulmasta kyseistä systeemitasoa, voidaan ajatella, että lasten vanhempien työaika saattoi vaikuttaa osallistumiseen, päiväkodin kasvattajien ylityötunnit saattoivat vaikuttaa illan toimintaan ja opiskelijan stressi illan onnistumisesta saattoi vaikuttaa illan tunnelmaan. Projektilla oli myös merkitystä varhaiskasvatusyksikön laatuun.

Makrosysteemiksi kutsutaan lapsen elämään kuuluvaa yhteiskunnallista ja sosiaalista todellisuutta käsittelevää aluetta, jota voivat olla perhepoliittiset päätökset tai ympärillä oleva kulttuuri (Hujala ym, 1998,15). Päiväkodin toiminta periaatteet muodostuvat valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelman (2005) ja lapsipoliittisen ohjelman perusteella (2000), jotka taas perustuvat lasten oikeuksien sopimukseen(Puustinen-Korhonen2012).

KUVIO 2. Kontekstuaalisen kasvun malli (mukaillen Hujala, Nivala, Parrila-Haapakoski & Puroila 1997)

3.3 Näkökulma sosiaalipedagogisesta orientaatiosta projektiopinnäytetyössä

Sosiaalipedagogiikka voidaan nähdä kasvatusoppina, jossa keskeisenä teemana voidaan nähdä yhteisöllisyys ja ihmisten vuorovaikutus ja niiden pedagoginen edistäminen sekä sosiaalisten ongelmien ehkäisy ja lievittäminen pedagogisin keinoin. Sosiaalipedagogiseen ajatteluun voidaan liittää ajatus siitä, että asiakasta rohkaistaan aktiiviseen ja realistiseen toimintaa oman elämänsä kehittämiseen ja arjen haasteiden kohtaamiseen ja jonka tavoitteena on näiden ratkaiseminen. (Hämäläinen & Kurki 1997, 13–19.) Sosiaalipedagogiikka korostaa yhteisöllistä näkökulmaa kasvatuksessa. Sosiaalipedagogisessa ajattelussa korostuvat toimin-

nallisuus ja yhteisöllisyys sekä osallisuus. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka, Saarnio 2009, 110.)

Projektiopinnäytetyön kohderyhmä olivat päiväkodin lapset sekä heidän vanhempansa. Vanhempien rohkaiseminen aktiiviseen kasvatuskumppanuuteen ja realistiseen kasvatukseen voidaan nähdä myös sosiaalipedagogiikan avulla (Kurki 2001, 112). Sosiaalipedagogiikkaa voidaan hyödyntää myös osallisuuden tukijana ja yhteisöllisyyden luojana. Sosiaalipedagogiikka näkee, että ihminen on perusolemukseltaan sosiaalinen ja tarvitsee yhteisön tukea tullakseen omaksi itsekseen. Sosiaalipedagoginen ajattelu auttaa päiväkodin kasvattajaa näkemään lapsen yksilönä yhteisön jäsenenä, mikä mahdollistaa lapsen aidon persoonallisuuden kasvun vuorovaikutuksessa muuhun yhteisöön (Kurki 2001, 122, 133.) Kuva toiminnallisesta illasta.

KUVA 3. Pukeutumisleikki isokotikeittiössä

3.4 Näkökulma yhteisöllisyydestä ja lasten osallisuudesta

projektipinnäytetyössä

Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan yksilön kokemusta siitä, että hän kuuluu johonkin ryhmään. Yhteisön jäsenet kokevat olevansa merkityksellisiä toisille ja kuuluvansa yhteen (Koivula 2013, 20.) Päiväkoti on yhteisö, jossa pienet lapset saavat ensimmäisiä kokemuksia yhteisöllisyydestä. Lapset saavat kokea päiväkodissa, miltä yhteisöön kuuluminen tuntuu, miten sen jäseneksi pääsee ja millaisia haasteita se tuo (Koivula 2013, 22). Vastavuoroinen keskustelu on innovatiivisuuden ja yhteisöllisyyden lähtökohta (Eskell & Marttila 2013, 86). Päiväkodin kasvattajilla on hyvin merkityksellinen rooli tukea lasta, jotta lapsi saa kokemuksia kuuluvansa päiväkodin yhteisöön. Yhteisön jäsenyyden saavuttaminen ei ole lapselle helppoa, koska se vaatii paljon erilaisia taitoja ja sosiaalista osaamista (Koivula 2013, 22.)

Varhaislapsuudessa annetaan tärkein pohja yhteisöllisyyden kehittymiselle (Eskell & Marttila 2013, 76). Yhdessä tekeminen ja oppiminen kehittävät olennaisesti lapsen sosiaalista identiteettiä (Koivula 2013, 22.) Lapsen sosiaaliset taidot ja valmiudet kehittyvät parhaiten, jos lapsi saa tulla kuulluksi ja olla osallisena päiväkotiyhteisössä (Eskell & Marttila 2013, 77).

Yhteisöllisyyden pohjana pidetään osallisuutta (Eskell & Marttila 2013, 78). Osallisuudella tarkoitetaan sitä, että ihminen tulee kuulluksi ja hän saa vaikuttaa yhteisön toiminnan suunnitteluun, päätöksentekoon ja ottaa vastuuta toiminnan tai asioiden toteutumisesta (Turja 2011, 47). Usein koti tai päiväkotiki on niitä paikkoja, joissa lapset saavat ensimmäiset kokemukset osallisuudesta. Pienten lasten osallisuus muodostuu pienistä vuorovaikutustilanteista, joissa he kokevat tullessa kuulluksi heille tärkeissä ja läheisissä asioissa. (Turja 2011, 47.)

Lasten osallisuus päiväkodin arjessa voi tapahtua hyvinkin spontaanisti tai järjestetysti, ja se voi olla hyvin monenlaista (Turja 2011, 48). Osallisuus antaa lapsille mahdollisuuden vaikuttaa toiminnan lopputulokseen ja osallistuminen on sitä osallisempaa mitä enemmän lapsi saa olla osana toiminnan suunnittelua, päätöksentekoa ja järjestelyä. (Lehtinen 2009, 105).

Eskell ja Marttila (2013) ovat esitelleet Hartin osallisuuden porrasmallin, lasten osallisuus jaetaan kahdeksaan osaan, jossa määritellään lasten osallisuuden määrää. Ensimmäisessä askelmassa lasten osallisuus on pienintä ja kahdeksannessa askelmassa toiminta on lapsilähtöistä, jossa lapset ja aikuiset suunnittelevat toimintaa ja päättävät yhdessä toiminnasta. Viidennessä osallisuudenportaassa sanotaan, että lapselta kysytään toiminnasta ja lapsia kuullaan, kuudennessa portaassa lasten kanssa tehdään päätökset, mutta aloitteet tulevat aikuisilta (Eskell & Marttila 2013, 80.)

Mitä enemmän lapset ovat tietoisia siitä, miksi jotakin tehdään, toiminnan taustoista ja tavoitteista, sitä paremmin he voivat olla mukana tekemässä aloitteita, ideoita ja päättämässä toiminnasta. Kun lapsi kokee, että häntä kuunnellaan ja hän tosiaan voi vaikuttaa toiminnan suunnitteluun, sitä korkeammalle hän nousee osallisuuden portailla. (Turja 2012, 49.)

Pienten lasten kohdalla osallisuus alkaa mukanaolosta, kuten valinnasta kumman valitset. Isomman lapsen kohdalla osallisuus tarkoittaa jo sitä, että hän voi vaikuttaa ja ideoida toimintaa, jossa aikuinen toimii avustajana. Osallisuusportaikossa ylimmässä portaassa puhutaan yhteistoiminnallisuudesta ja tasavertaisesta neuvottelusta aikuisen ja lasten kesken (Turja 2011, 50.)

On siis tärkeää, että lapsille kerrotaan toiminnasta ja sen tavoitteista sekä lasten roolista päiväkotiyhteisössä. Illan tehtävät pohjustettiin hyvin ja niitä tehtiin ajoissa yhdessä lasten kanssa. Oli tärkeää selvittää lapsille, miksi mitäkin tehdään, ja kysyä, millä tavalla mikäkin oli lapsille mieluista toteuttaa. Yhteisön toiminnan tavoitteiden pitää olla lapsilla selvää, jotta he pystyvät olemaan varteenotettavasti mukana toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa (Turja 2012, 51).

Lapset voidaan nähdä aktiivisina, tuottavina, rakentavina ja kommunikoivina toimijoina, jos heille mahdollistetaan osallistuminen osallisuuteen (Lehtinen 2009, 90). Lasten toimijuuden toteutuminen päiväkodissa onnistuu paremmin, jos päiväkodin kasvattajat näkevät lapset heidän omista lähtökohdistaan käsin toimivina osallisina, eikä pelkästään aikuisen suunnitteleman ja toteuttaman toiminnan toteuttajina (Lehtinen 2009, 112).

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa (2005) mainitaan lapselle ominaisesta tavasta toimia eli leikkiä, liikkua ja tutkia ympäristöään sekä kokea taidetta ja ilmaista itseään. Kun lapsen annetaan toimia hänelle ominaisella tavalla ja sitä havainnoidaan vakavasti, antaa se myös näkökulmaa kasvatustyön suunnitteluun ja lasten ohjaamiseen. Lisäksi lasten toimiessa kasvattaja voi aina oppia uutta ja kehittyä pedagogisesti ja ammatillisesti (Turja 2012, 53-54.)

Lapsen oikeuksien sopimuksessa (Unicef 2013) artiklassa numero 12 on myös lapsen osallisuudesta. Lapsella on oikeus esittää näkemyksiä ja esittää näkemyksiään häntä koskevissa asioissa kaikissa toiminta ympäristöissään ja aikuisella on velvollisuus ottaa lapsen ajatuksen huomioon (Heinonen & Kuikka 2013, 204).

Se, että lapset saavat kokea osallisuutta, on luottamuksen osoitus heitä kohtaan. Kun lapset saavat olla toimijoina ja osallisia, kehittyvät heidän metakognitiiviset taitonsa, käsityksensä itsestä, sosiaaliset taitonsa ja itseluottamuksensa paranevat. (Turja 2012, 53-54.)

KUVA 4. Lapset ja aikuiset kuuntelemassa illan ohjeita

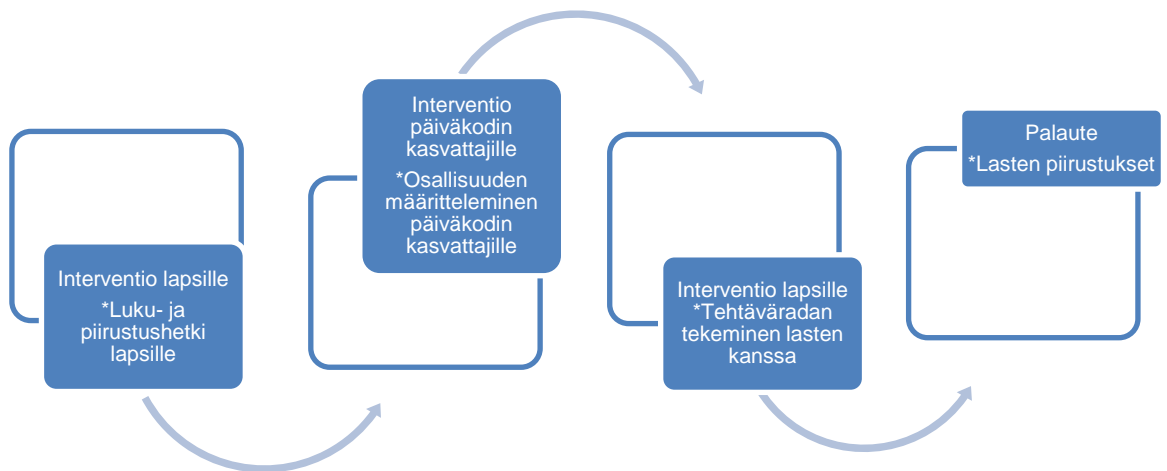
Projektissa lasten osallisuus oli tietoisesti järjestettyä toimintaa. Yllä olevassa kuvassa lapset ja aikuiset kuuntelemassa illan toiminnan ohjeita. Tarkoituksena oli saada lapsilta ideoita illan toiminnan suunnitteluun. Kun lapset saavat vaikuttaa asioihin ja heille järjestetään mahdollisuus esittää omia ideoitaan, joita myös aikuiset kuuntelevat, saavat lapset tilaisuuden olla osallisia (Eskell & Marttila 2013, 85).

Ensimmäisessä vaiheessa pidettiin luku- ja piirustustuokion, jossa kerrottiin tulevasta tapahtumasta. Tuokio pohjustettiin Julia Breitenöderin (2011) kirjoittamalla kirjalla ”Äidin päivä tarhassa”. Kirjassa lapsen äiti on mukana päiväkodissa yhden päivän. Sen jälkeen lapselle kerrottiin tulevasta illasta ja siitä, että heidän vanhempansa tulevat vierailulle päiväkotiin. Lapsille kerrottiin sinne tulevasta tehtäväradasta ja lapset ohjattiin piirtämään piirustuksen heidän päivästään päiväkodissa ja minkälaisen tehtävän he haluaisivat tehtäväradalle. Piirustukset olivat inspiraation lähde toiminnan suunnitteluun. Lisäksi pohjustettiin päiväkodin kasvattajille, miksi lapsen osallisuus on otettu teemaksi projektiin sekä kerrottiin, kuinka lasten osallisuutta toteutetaan projektin edetessä (LIITE 12/1).

Toisessa vaiheessa lapset saivat toteuttaa tehtäväradan toimintapisteitä. Osa lapsista toteutti roolileikki ja teatteripisteen, osa lapsista osallistui koristeluun. Pienemmät lapset saivat järjestää lepohuoneen tehtävän. Tätä osiota pohjustettiin henkilökunnalle, jotta he varmasti ymmärsivät osallisuuden eri tasojen merkityksen (LIITE 12/2).

Tehtävärata muodostui siten, että lapset itse saivat ohjata vanhempiaan tehtävissä. Tehtävät olivat järjestetty siten, että lapset saivat niiden kautta esitellä päiväkotia vanhemmille. Pohjustuksessa kerrottiin vanhemmille, että lapset saavat nyt esitellä päiväkotia heille yhdessä tekemiensä tehtävien muodossa.

Lapset saivat antaa palautteen seuraavana päivänä toiminnallisesta illasta. He piirsivät piirustukset, joiden aiheena olivat edellisen illan tapahtumat. Lasten osallisuuden tukemisen vaiheet on esitelty kuviossa 3 (KUVIO 3). Projektiopinnäytetyö antoi lapselle mahdollisuuden kokea yhteisöllisyyttä ja osallisuutta päiväkodin ja kodin välillä, mikä tukee lapsen käsitystä itsestään osana yhteisöä. Kaskela ja Kekkonen (2006, 16) pohtivat kuinka lapsi voisi kerätä muistoja rikastuttavia kokemuksia varhaislapsuudesta yhdessä hänelle tärkeiden aikuisten ja lasten kanssa.

KUVIO 3. Lasten osallisuuden tukemisen vaiheet

3.5 Varhaiskasvatus tukemassa vanhemmuutta

Vanhemmuus on prosessi, joka kestää läpi elämän. Vanhemman ja lapsen välinen vastavuoroinen vuorovaikutus kehittää vanhemmuutta ja perhe-elämää omaan muotoonsa (Rönkkö & Rytönen 2010).

Päiväkodin kasvattajan rooli on tukea vanhemmuutta näiden omien resurssien mukaan ja kannustaa vanhempia aktivoitumaan oman lapsensa parhaaksi niin kotona kuin päivähoitossa. Hujala-Huttunen ja Nivala kirjoittavat (1996) Cochranin käsitteestä ”empowerment”, joka kuvastaa kasvatuskumppanuuden tavoitetta siihen, että vahvistetaan vanhempien omaa vastuullisuutta ja toimivuutta vanhempain sekä perheen ratkaisujen tekijänä (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 36).

Osalla lapsista ja lapsiperheistä pahoinvointi on lisääntynyt yhteiskunnassamme (Lammi-Tastula, Karvonen & Ahlström 2009, 11). Päivähoidon yksi perustehtävä onkin toimia lastensuojelun tukitoimena (Koivunen 2009, 16).

Projektiopinnäytetyön yhdeksi teemaksi otettiin vanhemmuuden tukeminen. Projektiopinnäytetyön tavoitteisen toteutumiseksi kasvatuskumppanuuden osalta haluttiin kuitenkin tehdä se niin, että sen viesti ei ole leimaavaa tai negatiivinen vanhemmille. Pohjaksi otettiin vanhemmuuden roolikartta (2008), joka käy jokaisen vanhemman luettavaksi (LIITE 7).

4 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN ETENEMINEN JA TOTEUTUS

Tämä projektiopinnäytetyö sai alkunsa syyskuussa 2012 yhteydenotolla Koivurinteen päiväkodin johtajaan. Esitin kiinnostukseni tehdä opinnäytetyö heidän päiväkodilleen. Päiväkodinjohtaja kiinnostui asiasta ja sovittiin tapaaminen, johon kutsuttiin myös päiväkodin lastentarhanopettajat. Projektiopinnäytetyön aiheeksi toivottiin kasvatuskumppanuuden teemaa.

Työelämälähtöiset opinnäytetyöt ovat toivottuja, joten halusin tehdä työelämälähtöisen työn (Hakala 2004, 38). Opinnäytetyötä voidaan kutsua projektiksi vain, jos työllä on tilaaja (Löow 2002, 17). Projektille tarvitaan aina määrittely ja tarpeen tunnistaminen (Kettunen 2009, 45).

Projektiopinnäytetyön eteneminen pysyi aikataulussa ja toiminnallisen illan suunnittelu ja toteutus tapahtui kesä-syyskuussa 2013. Projektiopinnäytetyön aikana opiskelija piti tiiviisti yhteyttä työntilaajaan ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

4.1 Projektiopinnäytetyön ideointivaihe

Opiskelijan täytyy pitää asianosaiset ajan tasalla. Siksi on tärkeää pitää palaverit projektin edetessä (Löow 2002, 17). Ensimmäinen palaveri toteutui 9.10.2012, ja tuolloin esiteltiin ideaa ja mitä tavoitteita on asetettu toiminnallisen iltapäivän suhteen. Henkilökunnalle esiteltiin suunnitelma toiminnallisesta iltapäivästä ja heitä pyydettiin arvioimaan onko aihe sellainen, joka palvelisi heidän tarpeitaan ja ajatuksiaan. Osa henkilökunnasta olisi halunnut toiminnallisen osan lisäksi teema-iltaa vanhemmuudesta, jonne olisi pyydetty ulkopuolinen luennoitsija. Projektiopinnäytetyön onnistumisen ja ajankäytön vuoksi päädyttiin pelkästään toiminnalliseen iltaan.

Palaverissa päädyttiin siihen, että opinnäytetyön tavoitteena on järjestää toimintapäivä päiväkodilla syksyllä 2013. Järjestettävän toiminnan tavoitteena oli tukea vanhemmuutta sekä päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien kasvatuskumppanuutta. Tavoitteena oli herättää vanhempia avoimuuteen lapsen kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa päiväkodin kasvattajien kanssa.

Päiväkodin henkilökunta mainitsi tekijöitä, jotka olisi hyvä huomioida opinnäytetyössä. He toivoivat, että saisivat olla osallistujan roolissa eikä järjestäjän roolissa. Lisäksi he toivoivat, että opinnäytetyö tukisi myös vanhemmuutta eikä pelkästään kasvatuskumppanuutta. Päiväkodin henkilökunta ilmaisi huoltaan kasvatuskumppanuuden muuttuneista haasteista. He kokivat tietynlaista kasvatusristiriitaa tämän päivän varhaiskasvatustyössä ja kasvatuskumppanuudessa. Työelämän toiveet huomioiden päätettiin ottaa päivän yhdeksi teemaksi vanhemmuuden tukeminen.

Projektityöskentelyssä täytyy ottaa huomioon aikataulut sekä resurssit. Lisäksi toimintasuunnitelma on tärkeä osa projektin suunnittelua (Lööw 2002, 17). Palaverissa käytiin läpi kustannukset ja niiden rahoitus. Päiväkotilupa lupasi tilat ja toiminnalliseen osuuteen tarvittavat materiaalit eli kartongit, paperit, ja kynät. Tarjoilun järjestäminen ja kustannukset jäivät opiskelijan vastuulle.

4.2 Projektiopinnäytetyön eteneminen

Kasvatuskumppanuuden tukeminen ja vanhemmuus muodostuivat päivän teemoiksi työelämän toivomuksesta. Opinnäytetyön ohjauskäyntien ja opiskelijan pohdinnan jälkeen päätettiin ottaa yhdeksi teemaksi vielä lasten osallisuus, koska se tukee sosionomin kompetenssien varhaiskasvatusosaamista. Tämä mahdollisti sosionomin (AMK) pedagogisen osaamisen vahvistumisen. Avainsanoiksi nousivat varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, vanhemmuus, lasten osallisuus. Opinnäytetyön huolellinen rajaaminen on tärkeä osa prosessia (Hakala 2004, 65).

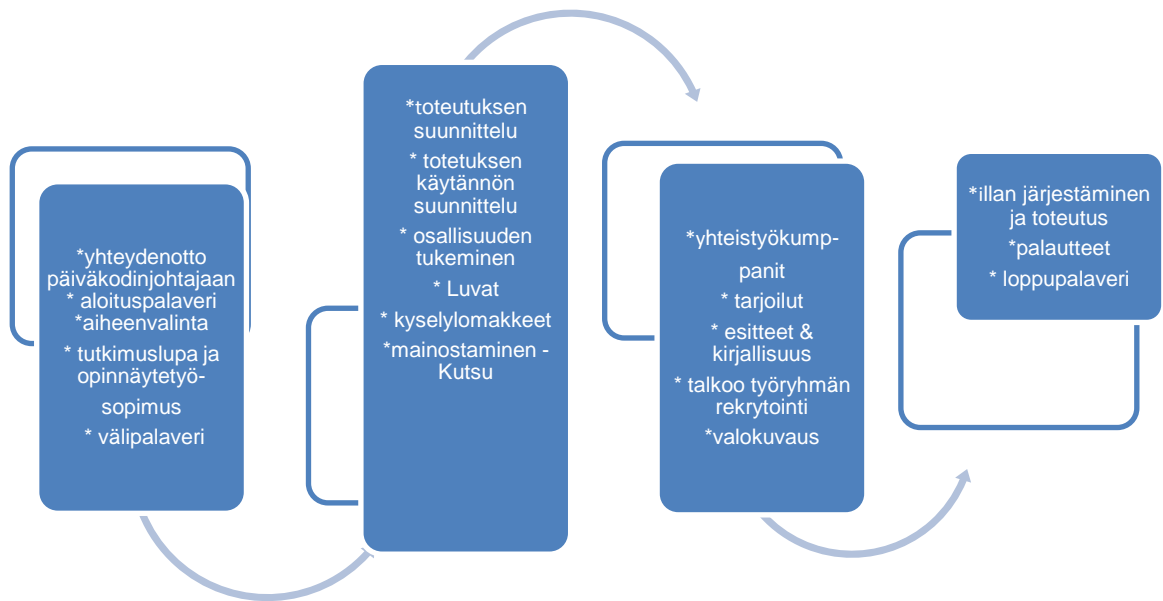
Tapaamisessa päiväkodinjohtajan kanssa toukokuussa 2013 määriteltiin projektin lopputavoitteet sekä tarkennettiin toimintamalleja, jolla tavoitteisiin päästäisiin.

Opinnäytetyösopimus allekirjoitettiin sekä tutkimussuunnitelmalupa. Toimintailta-päivä päätettiin muuttaa toimintaillaksi. Siirsimme illan aloitusta klo 18 alkaen ja päättyen klo 20. Päivämääräksi valittiin 4.9.13. Palaverissa päätettiin, että tapahtuma on tarkoitettu lapsen koko perheelle, mikä täytyi huomioida iltaan järjestetys-sä tarjoilussa. Lisäksi sovittiin henkilökunnan osuudesta toiminnallisen illan järjes-telyissä sekä sovittiin, että kutsun liitteeksi tulee lupa kuvaamisesta ja kuvan jul-kaisemisesta (LIITE 4). Lisäksi opiskelija sain luvan suunnitella toimintaa päiväko-din tiloissa.

4.3 Projektiopinnäytetyön toiminnallisen osuuden suunnittelu

Kesän 2013 aikana suunniteltiin runko tapahtuman toiminnalle. Projektin suunnit-telulle täytyy antaa aikaa. Se on tärkeää projektin onnistumisen kannalta (Kettu-nen 2009, 41). Teeman mukaisesti otettiin suunnittelussa huomioon kasvatus-kumppanuus, vanhemmuuden tukeminen ja lasten osallisuus. Jo aiemmin oli so-vittu henkilökunnan kanssa, että toiminta muodostuisi tehtäväradasta. Tehtävära-dan interventiot suunniteltiin Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelmaa (2010) mu-kaillen, jotta tehtävien tarkoituksenmukaisuus ja laatu varmistettaisiin (KUVIO 4).

Tehtäväradan pääajatuksena oli tutustuttaa lapsen vanhemmat ja muu perhe päi-väkodin arkeen lapsen ohjaamana, mikä tuki myös lasten osallisuutta (Eskell & Marttila 2013, 85).

KUVIO 4. Projektiopinnäytetyön suunnittelu ja siinä huomioidut osa-alueet

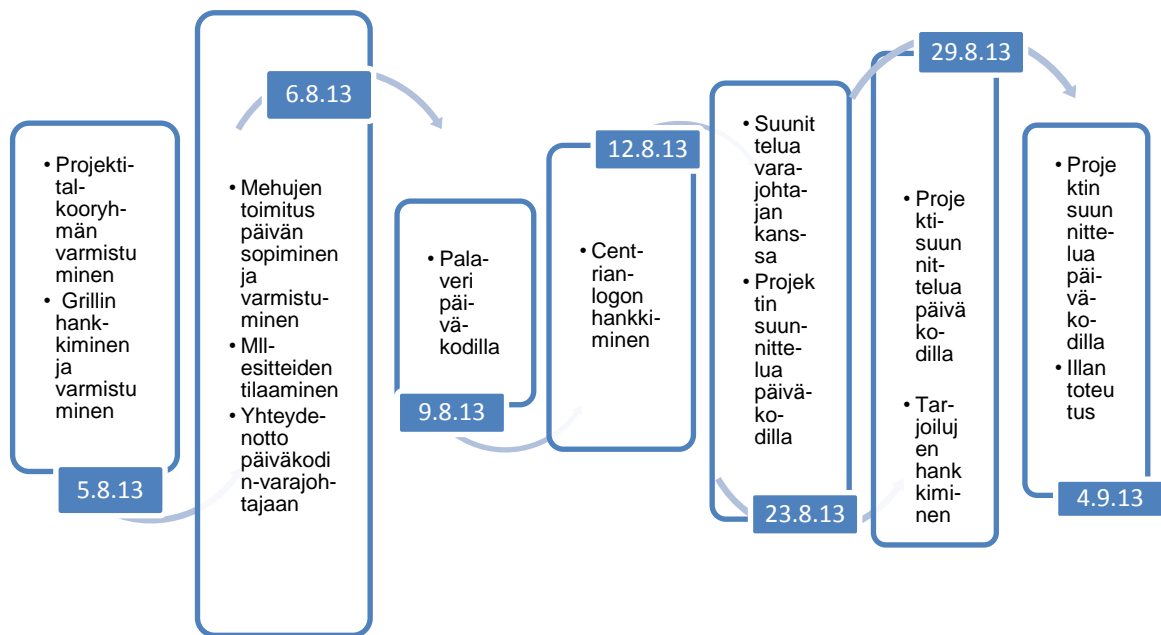
4.4 Projektiopinnäytetyön yhteistyökumppanit

Henkilökunnan esittämä toivomus olla osallistujana eikä järjestäjänä huomioitiin järjestämällä talkoolaisia illan järjestelyihin. Talkoolaiset muodostuivat kolmesta sosiaali- ja terveysalan opiskelijasta ja kahdesta muusta vapaaehtoisesta henkilöstä. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijat toimivat illan aikana tutoreina, joilta vanhemmat pystyivät kysymään neuvoa tehtävissä ja käytännön kysymyksissä. Kaksi muuta talkoolaista oli sijoitettu tarjoilupisteeseen.

Tarjoiluna oli makkara ja mehut, jotka kustannettiin ja järjestettiin sponsorivaroin. Lohtajan Veikot lainasivat grillin ja kaasun. Trippimehut sponsoroiti Minimani sekä kaksi maatilayritystä lahjoitti yhteensä 100 euroa toiminnan järjestämiseen. Valokuvaajaksi saatiin eräs nuori, joka harrasti valokuvaamista. Hänelle annettiin 25 euron lahjakortti kiitokseksi.

Mannerheimin lastensuojeluliitolta tilattiin 50 kpl esitteitä ”Näin syntyy hyviä vanhempia”, joiden hinta oli toimitus- ja postikulut.

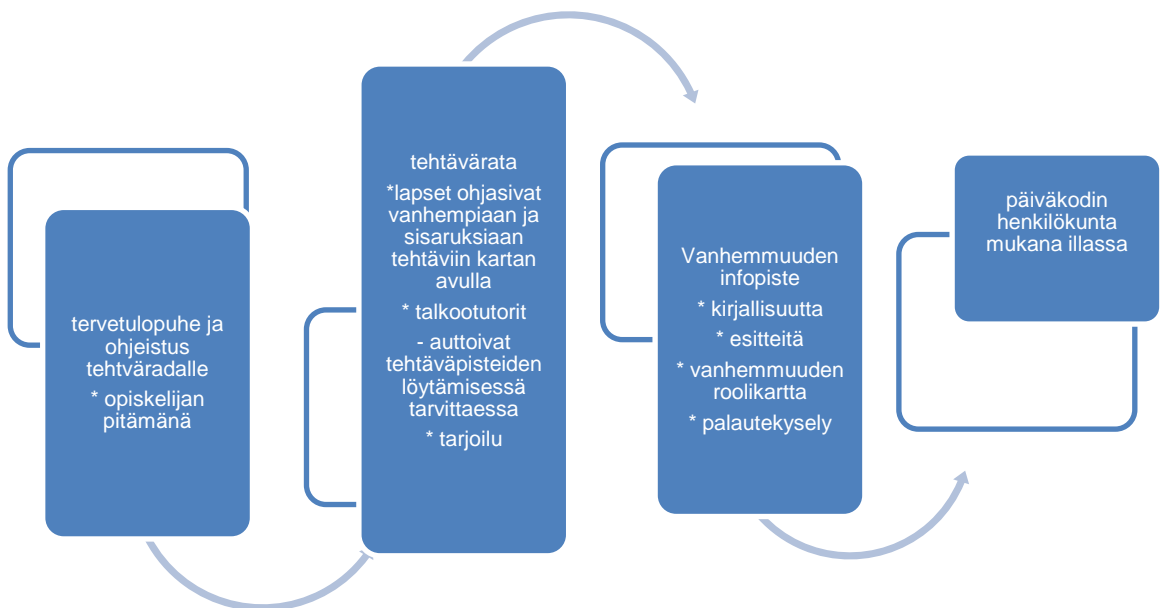
KUVIO 5. Yhteistyö projektiopinnäytetyön yhteistyökumppaneiden kanssa toiminnallisen illan läheistyessä

4.5 Projektiopinnäytetyön toiminnallinen osuus

Projektin toiminnallinen osuus pidettiin 4.9.2013 klo 18-20 (KUVIO 5). Siitä ilmoitettiin päiväkodin ilmoitustaululla ja päiväkodin henkilökunta jakoi kutsun jokaiselle perheelle sekä mainosti iltaa myös suullisesti. Toiminnallisessa illassa oli järjestetty ohjelmaa tehtäväradan muodossa sekä vanhemmuuden infopiste. Lisäksi oli tarjoi- lu. Tehtäviin ohjasi päiväkodin pohjapiirustuksesta tehty kartta, jonne oli mer- kittä tehtäväradan toimintapisteet. Tehtävät sisälsivät päiväkodin arkeen liittyvää toimintaa (LIITE 8), joita oli yhteensä kahdeksan. Yksi tehtävistä oli nimeltään täti-

tehtävä, jonka tarkoituksena oli, että lapsi valitsee vähintään yhteen tehtävään päiväkodin kasvattajan suorittamaan tehtävää yhdessä perheen kanssa. Tämän tehtävän tarkoituksena oli tukea kasvatuskumppanuutta.

Yhtenä osana illan ohjelmassa oli vanhemmuuden infopiste, jossa vanhemmat saivat käydä. Toiminnallisessa illassa vanhemmuuden roolikartta löytyi päiväkodin seinältä, josta se oli helppo lukea. Lisäksi vanhemmille tehtiin informatiivinen kooste, jossa määriteltiin kasvatuskumppanuus-käsite, kerrottiin projektin tarkoituksesta sekä esiteltiin kirja- sekä verkkosivulista vanhemmuuden tukemiseen liittyvästä materiaalista. Illan aikana pyydettiin vanhempia täyttämään palautelomake, jonka sai jättää suljettuun laatikkoon nimettömänä. Lähes kaikki osallistuneet antoivat palautteen.

KUVIO 6. Illan toiminta

5 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Projektiopinnäytetyön seurantaan liittyy osaksi tulosten määrittely toisin sanoen saavutettiinko projektille asetetut tavoitteet (Lööw 2002, 107). Projektiopinnäytetyön tavoitteiden toteutumista pyrittiin arvioimaan asiakkaiden palautteiden perusteella sekä työntekijöiden palautteiden perusteella. Palautekyselyt annettiin vanhemmille heti toiminnallisen illan päätteeksi ja työntekijöille viikon sisällä toiminnallisesta projektin osuudesta. Palautteet koskevat lähinnä projektin toteutusta ja suunnittelua eli toiminnallista iltaa.

5.1 Vanhempien palaute

Palautteen vanhemmista antoi kaikki toiminnalliseen projektin osuuteen osallistuneet perheet tai yksi aikuinen perheestä. Palautteita saatiin yhteensä kahdeksantoista eli osallistuneita perheitä oli suhteessa koko päiväkodin asiakasmäärään nähden noin yksikolmasosa. Se, miksi kaikki perheet eivät osallistuneet iltaan, voi johtua monista syistä, kuten vanhempien työajoista, harrastuksista tai aktiivisuudesta. Lisäksi voidaan kyseenalaistaa tiedottamisen onnistuminen sidosryhmille eli vanhemmille (Lööw 2002, 107).

Palautekyselyt pyrittiin luomaan niin, että ne vastaisivat tavoitteisiin ja niiden onnistumiseen. Palautteet olivat nimettömiä. Kysyttäessä illan ohjelman onnistumista kaikki kahdeksantoista vastannutta vastasivat illan onnistuneen. Lisäksi vastaaja sai arvioida illan toteutusta vapaasti.

Ilta oli onnistunut. Tehtävärastit olivat mukavia ja sai tehdä ne yhdessä lapsen kanssa

Oli tosi mukava ilta ja lapset viihtyivät. sopivasti tehtäviä.

Kivalla tavalla sai oikeasti tutustua päiväkodin toimintoihin.

Lapsella vain kamala ”hätä” paikasta toiseen

Mukavan vapautunut/ leppoisa ohjelma, ei liian ”järjestetty

Kivoja tehtäviä, hyvin suunniteltu, paitsi sisätehtävissä hieman ruuhkaa. Olisi voinut olla ulkona enemmänkin

Monipuolinen, lapsille selvästi mieluinen, lapset tykkäsivät esitellä päiväkotia, oli kivaa kun vanhemmat näkivät mitä kaikkea päiväkodissa voi tehdä

Hyvä idea, lapselle on tärkeää saada esitellä vanhemmille paikka, jossa viettää koko päivän.

Aikaa oli riittävästi. Pisteet oli selkeitä ja ”rauhallisia

Tosi kiva nähdä ja kokea oikeasti mitä lapseni tekee päivisin, ja mistä tykkää täällä ja mistä ei.

Oli mukava tapa tutustua päiväkotiin. Lapselle tärkeää että sai olla illan ”päättähti

Oikein hyvä. Mikään ei jäänyt epäselväksi, paitsi ehkä ulkorastien määrä.

Mukava ja rento ilta, hauska tapa tutustua päiväkotiin ja lapsen arkeen, olisi mukava varmasti ainakin uusille lapsille+ vanhemmille joilta ensimmäinen lapsi päiväkodissa. Toki vuosien myötä asioita muuttuukin.

Yksi tavoitteista oli lapsen ja aikuisen suhteen tukeminen toiminnan avulla ja vastauksista voidaan nähdä, että vanhemmat olivat mielissään siitä, että olivat saaneet yhdessä lapsen kanssa tehdä asioita. Lisäksi oli tärkeää, että vanhemmat saivat tutustua lapsen päivään. Tätä tukee ajatus Bronfenbrennerin (1979) ekologisesta teoriasta lapsen mikroympäristöstä.

Vanhempien konkreettinen osallistuminen päiväkodin arkeen nähdään osana osallisuutta (Leino 2006, 122). Yksi projektin osa-tavoitteista oli saada myös vanhemmat osaltaan kokemaan osallisuutta. Toisaalta vanhempien osallisuus voidaan kyseenalaistaa, koska he eivät olleet suunnittelemassa toimintaa. Toisaalta vanhempien osallisuutta tukee toimintaa osallistuminen sekä mahdollisuus palautteen antamiseen.

Opiskelijan ohjaamisen taidoista kysyttäessä vastaukset olivat seuraavanlaisia:

Ohjaamistaidot olivat hyvät

Reipas ja mukavan oloinen ohjaaja. Hänenä olisin ehkä käynyt puhuttelemassa vanhempia ja lapsia.

Taitavaa oli

Antoi ohjeet selkeästi ja hyvin ymmärrettävästi. Kirjalliset ohjeet selkeät ja tehtävärastit sopivan vaativia ja mukavia

Hyvin alussa otti tilanteen haltuun ja selitti homman idean

Hyvin sujui, äänen kuuluvuutta voisi lisätä esim. mikrofonilla

Hyvä esipuhe. Kivasti suunniteltu, näki että opiskelija oli oikeasti pannonut iltaan!

selkeä ja ystävällinen ohjaus/asenne.

Alussa tuli selkeät ohjeet. Tarkentavat ”kyltit” rastipisteillä oli hyvät ja selkeät!

Tosi hyvä. ☺

Hyvin suunniteltu ja toteutettu. Mukavasti ohjattu

Oikein pätevä ja äänenkäytöstä plussaa.

hyvä, selkeä

Opiskelijan tavoite oli kehittää toiminnan toteuttamisen ja suunnittelun taitoja. Näissä tavoitteissa voineen sanoa, koska palaute oli poikkeuksetta positiivista.

Kysyttäessä näetkö tarpeellisenä tämän kaltaisen toiminnan kasvatuskumppanuuden (kasvatusyhteistyö) tukemiseksi, vastaukset olivat seuraavanlaiset:

Kyllä tällainen toiminta on hyväksi

Todella hyvä idea

Kyllä, pääsee tutustumaan päiväkodin arkeen ja puitteisiin, johon ei normi arkena ehdi. Näkee myös muita vanhempia sekä kaikkia hoitajia.

Mukava ilta, ihania tehtäviä, toki tällaistaikin kaivataan.

Kyllä, erittäin. Lisää samanlaisia tapahtumia.

Mielestäni on tarpeellinen. Vanhemmille mukava nähdä päiväkodin toimintatapoja. Lapsi innostuu kun saa opastaa

Onhan tämä vaihtelua, hyvä ajatus

Kyllä. Näitä lisää tulevaisuudessa!

Kyllä tärkeää leikki ja olla yhdessä koko perheellä. On myös tärkeää, että päiväkodin hlökunta näkee molemmat vanhemmat. Tutustuminen ja kuulumisten vaihto.

Kyllä tällainen tilaisuus aina lähentää ja samalla tutustuu muiden lasten vanhempiin.

Tämä on varmasti yksi hyvä tapa

Eräänä kasvatuskumppanuuden toteuttamisen keinona voidaan pitää perheiden yhteisiä iltoja, joissa vanhemmat voivat keskustella sekä keskenään, että päiväkodin kasvattajien kanssa. Lisäksi he voivat tutustua ympäristöön, jossa lapset ovat päivittäin. (Iso- Kuusela 2008, 17.) Illan palautteen perusteella voidaan todeta, että vanhempien näkökulmasta ilta tuki kasvatuskumppanuutta. Leino (2006) on pro gradussaan tutkinut päiväkodin kasvatuskumppanuutta. Hän toteaa pohdinnassaan, että vanhemmat ja kasvattajat kokevat tärkeäksi lapsen kehityksen kannalta tietoisuuden lapsen eri toimintaympäristöistä sekä eri lapsen elämässä vaikuttavista toimijoista, kuten Bronfenbrennerin (1979) teoriassa.

Kysyttäessä saiko lisää tietoa lapsesi päivähoidopäivästä, kysymys oli suljettu eli vastausvaihtoehtona oli kyllä tai ei. Kahdeksastatoista vastauksesta neljään oli vastattu ei, neljääntoista oli vastattu kyllä. Lisäkysymykseksi aseteltiin avoin vastaus, jossa kysyttiin: Mikä ohjelman sisällössä mielestäsi tuki vanhempi-lapsi – suhdetta?

Illan tapahtuma ”avarsi katsella”, pääsi vielä enemmän sisälle lapsen päiväkotiarkeen.

yhteinen tekeminen ja asioiden esille tuominen lapsen näkökulmasta (tehtävärastit)

Kaikki yhdessä tekeminen, nukketeatteri, pelaaminen ym. Harvoin keskellä kiirettä työviikkoa on aikaa tehdä yhdessä jotain kivaa!

Yhdessä tekeminen ja yhdessä olo. Lapsesta oli ehkä vähän hassua kun aikuisen (äidin) kanssa pystyi tekemään tuttuja asioita pk:ssa

Mielestäni koko ilta: touhuaminen yhdessä lapsen kanssa ja kiinnostuksen osoittaminen hänelle tärkeisiin toimiin päiväkodissa.

En saanut johtuen tutusta paikasta jossa lasten kanssa käyty useampia vuosia, uskoisin että muuten varmasti olisi tullut lisää tietoa

Tulostavoitteena oli vanhemman ja lapsen suhteen tukeminen toiminaan avulla. Vanhemmat kokivat yhdessä tekemisen vanhempi-lapsi – suhteen tukijana. Toiminaan järjestäminen niin, että lapsi ja vanhempi saivat tehdä yhdessä asioita, nähtiin vanhempi-lapsi – suhteelle positiivisena. Yhdessä tekeminen ja vuorovaikutuksessa oleminen tekee lapsesta sen mikä hän on (Kurki 2001, 133). Aikuinen varmistaa aitoja onnistumiselämyksiä ja leikkisyys voi olla yksi tapa uskaltaa kokea riemua ja omia osaamisen rajoja. Vanhemmat saatavat olla vieraantuneita leikin maailmasta, ja heidän tukeminen leikin maailmaan on hyödyksi lapsen ja vanhemman väliseen vuorovaikutukseen (Korja 2010).

Vanhemmuuden tukemiseen liittyvä materiaali otettiin kyselyssä myös esille. Vanhemmilta kysyttiin: Koetko vanhemmuuden tukemiseen liittyvän materiaalin hyödyllisenä?

Kyllä niistä saa hyviä vinkkejä

en ole vielä tutustunut

erittäin tärkeänä

Ei selkeästi, tarvittaessa materiaalin löytää nopsaa netistä.

On hyvä että materiaalia on saatavilla, jokainen voi kohdallaan miten paljon haluaa sitä hyödyntää.

En osaa sanoa, kyllä niistä aina jotain irti saa

Kyllä, vaikka en niitä ehtinyt vielä lukemaan –kotona sitten. (Minulla on tapana lukea/lainata kasvatusta käsittelevää kirjallisuutta)

Vanhemmuuden tukemisen materiaalilla tavoiteltiin sitä, että vanhemmat alkavat pohtia vanhemmuutta. On haastavaa arvioida tämän tavoitteen toteutumista, koska sitä ei ole millään mittareilla mahdollista analysoida tässä projektissa. Vanhempien suhtautuminen materiaaliin oli palautteiden perusteella kuitenkin positiivista, ja he kokivat sen hyödyllisenä. On pantava merkille, että materiaaliin tutustuminen

oli vapaaehtoista, eikä sillä haluttu painostaa mitenkään vanhempia. Osa vastaajista jätti tähän kysymykseen vastaamatta.

Palautteen viimeiseen kohtaan laitettiin avoin kohta vapaalle sanalle, jotta vanhemmat saivat antaa myös vapaata palautetta. Näistä kävi ilmi vielä sellaisia asioita, joita ei muussa palautteessa ollut ilmennyt.

Kartta oli hieman vaikea lukuinen

Kaikki oli hyvin huomioitu esim. ylim. henkilöresurssit

täti-tehtävä oli tosi mukava. ☺ Tehtävä-ohjeet ehkä turhan pitkiä.

Onnistunut, kiva, rento ja sopivan mittainen (ajallisesti) ilta! ☺

Kiva, että järjestetään jotain erilaista eikä aina perinteistä iltaa sisällä istuen!

Kiitos mukavasta, kehittävästä ja tärkeästä illasta. Näitä ei ole koskaan liikaa!

oli mukava kun oma lapsi osasi neuvoa mitä pk:ssa tehdään ja mistä rastit löytyvät.

Lapset nautti kun sai esitellä meille ylpeänä päiväkotia.

Palautteessa tulee esille vanhempien huomio lasten osallisuudesta, lasten iltoilla päiväkotia, heidän mikroympäristössään. Lisäksi projektin alkupalaverissa mietitty henkilökunnan irrottaminen illan ohjelman toteutuksesta näkyy palautteessa. Käytännön asioiden toteutus, kuten tehtävien ohjeistus, olisi voinut olla selkeämpää ja ytimekkäämpää, lisäksi kartan vaikealukuisuus tuli esille palautteessa.

5.2 Päiväkodin henkilökunnan palaute

Päiväkodin henkilökunnalta pyydettiin palaute projektin suunnittelusta ja toteutuksesta, jotta voitiin arvioida projektiopinnäytetyön tavoitteiden toteutumista. Palautteita tuli yhdeksän kappaletta eli kaikilta päiväkodin kasvattajilta, jotka olivat illalla mukana toiminnassa. Kysymykset aseteltiin niin, että ne vastaisivat tavoitteisiin organisaation näkökulmasta. Lisäksi oli tärkeää tietää, oliko opiskelijan itselle luomat tavoitteet toteutunut?

Henkilökunnalta kysyttiin suljetulla kysymyksellä: Oliko opiskelijan projektisuunnittelu mielestäsi onnistunutta? Kaikki vastanneet vastasivat kyllä. Lisäkysymykseksi aseteltiin vielä yksi kysymys. Otettiinko projektisuunnitelmassa tarpeeksi huomioon eri tekijöitä (työntekijöiden resurssit, aikataulu, lasten osallisuuden mahdollistuminen)?

Kyllä. Työntekijäthän pääsi aika helpolla. Harvoin on tilaisuus rauhasa olla vanhempien ja lasten kanssa, kun yleensä ollaan siinä vetäjän roolissa.

Mielestäni opiskelija oli valmistautunut iltaan hyvin etukäteen. Suunnitelmassa oli huomioitu monia eri juttuja ja illan eteen oli nähty todella paljon ”vaivaa”. Henkilökunta ei kuormittunut, koska opiskelija teki itsenäisesti lähes kaiken tarpeellisen.

Mielestäni lapset saivat hyvin osallistua illan järjestämiseen. Me työntekijät varmaan olisimme osallistuneet enemmänkin jos aikaa olisi ollut 😊

projekti oli suunniteltu ja aikataulutettu erittäin hyvin. Suunnitelmasta tiedotettiin hyvissä ajoin ja pk:n henkilökuntaa informoitiin tapahtumasta ja sen toteutuksesta kiitettävästi. Toteutuksessa otettiin myös huomioon henkilökunnan resurssit eikä kuormitettu projektilla liikaa vaan vastuun suun. ja toteutuksesta otti opiskelija itse.

Ilta ei kuormittanut henkilökuntaa mitenkään, päinvastoin. saimme valmiiksi järjestetyn vanhempainillan. Aika olisi ehkä voinut olla toinen, koska eskarilaisten oma vanhempainilta jäi näin pitämättä (vanhemmat eivät halunneet kahta iltaa peräkkäin)

Palautteesta käy ilmi, että henkilökunta ei kuormittunut projektin suunnittelusta tai toteutuksesta. Projektipäällikön tulee olla työn- ja vastuunjaon ohjaaja (Löow 2002, 52). Opiskelijan tavoitteisiin kuului projektityöskentelyn sisäistäminen. Suunnittelun ja toiminnan toteuttamisen taidot kehittyivät, mutta olisiko opiskelijan selkeämpi roolin otto auttanut työtehtävien delegoinnissa paremmin? Toisaalta työntekijät kokivat, että heillä ei ollut resursseja toimia projektissa näkyvämmiin kuin he nyt toimivat. Lisäksi kysyttiin, toimiko projektin toteutus mielestäsi hyvin? Vastaukset täydentävät edellistä pohdintaa ja lisäksi voidaan todeta, että tehtävien suunnittelu ja toteutus onnistuivat myös työntekijöiden näkökulmasta hyvin.

Kyllä henkilökunta pidettiin ajan tasalla projektin etenemisestä.

Kyllä toimi. Ilta sujui sujuvasti kaikki oli hyvin suunniteltu ja toteutettu.

Kyllä. Toimipisteitä oli riittävästi kukin sai valita vapaasti missä järjestyksessä ja mitkä pisteet kävi läpi.

Toimi hyvin, sekä lapset että vanhemmat nauttivat kiireettömästä yhdessä olosta ja toiminnasta päiväkodilla. Lapset saivat olla ohjaajina eikä kenellekään asetettu esiintymis eikä suoriutumispaineita. Ilta oli oikein viihtyisä ja myös kasvatuksellista tietoa oli tarjolla.

idea oli hyvä ja toteutus onnistui hyvin. Jos kaikki perheet olisivat tulleet, olisi voinut tulla jonotusta paikkoihin

Organisaation tavoitteena oli yhteistyön kehittyminen lasten vanhempien kanssa, tukea kasvatuskumppanuutta lisäksi lisätä tuntemusta perheitä. Kysymyksenä oli: Koetko illan tukeneen päiväkotinne kasvatuskumppanuutta? Miten?

Joihinkin vanhempiin pääsi tutustumaan vähän paremmin ja samalla pystyi kertoma vanhemmille lapsesta ja hänen tekemisistään täällä

Kyllä varmasti, hyvä että vanhemmille annettiin mahdollisuus nähdä päivä ”lasten silmin”. Oli ilo huomata että vanhemmat olivat innolla mukana illassa. Meidän työntekijöiden oli helppo jutella vanhempien kanssa kun ei tarvinnut olla missään varsinaisissa tehtävissä kiinni.

Ilta oli mukava ja rento. Meillä työntekijöillä oli kerrankin aikaa seurustella perheiden kanssa aivan rauhassa

Minusta illan suurin anti oli lasten ja vanhempien yhdessä olossa ja yhteisessä toiminnassa pk:lla. Kasvatuskumppanuutta se mielestäni tuki tarjoamalla miellyttävän rennon yhteisen illan, mahdollisuuden vapaaseen jutusteluun ja kohtaamiseen ilman ”rooliodotuksia

Vanhemmat olivat arkoja pyytämään henkilökuntaa mukaan. Muutamien perheiden kanssa tein rastitehtäviä ja se näytti olevan ainakin lapsille tärkeä asia, että he näkevät heille tärkeiden aikuisten toimivan yhdessä

Lapsen ympärillä olevien toimijoiden kasvattajien ja vanhempien välinen hyvä yhteistyöstä nähdään lapselle positiivisena. Oppiminen, kasvu ja kehitys nähdään lapsen, aikuisen ja kasvattajan välisen yhteistoiminnan tuloksena (Hujala ym. 2007, 18-19.) Bronfenbrennerin (1979) systeemiteoriassa vanhempien ja kasvattajien välistä yhteistyötä kutsutaan mesosysteemiksi, jonka keskellä lapsi ja hänen

mikroympäristönsä koti ja päiväkot, on (Hujala ym. 1998, 15). Päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta palaute voidaan tulkita, että ilta toimi käytännössä kasvatuskumppanuuden tukijana. Lisäksi palautteen perusteella voidaan todeta, että sekä vanhemmat että työntekijät pitivät illan vapaamuotoisuudesta, mikä antoi mahdollisuuden kasvatuskumppanuuden tukemiselle.

Työntekijöiden ammatillinen kasvu nähtiin pienenä projektin yhteydessä. Eräässä palautteessa mainitaan lasten osallisuuden tukeminen.

Ehkä siinä mielessä, että se havahdutti huomaamaan lasten osallisuuden tärkeyden ja pohtimaan sitä, miten sitä voisi toteuttaa omassa työssään

Koska projektiopinnäytetyön tavoite oli tukea lasten osallisuutta, oli tärkeää, että henkilökunta on tietoinen, mitä se käytännössä tarkoittaa. Interventio lasten osallisuudesta päiväkodin henkilökunnalle (LIITE 12/1, 12/2), tarkoituksena oli herätellä ammatillista kasvua sen osalta ja toisaalta mahdollistaa projektin tavoite lasten osallisuudesta. Aikuisten ohjaamissa tilanteissa on ennalta rakennettua ohjelmaa, mikä on haaste osallisuuden toteutumiselle (Lehtinen 2009, 106.) Toiminta antoi aikuisen suunnittelusta huolimatta lapselle vapaan toimijuuden toteuttaa illan ohjelmaa. He saivat ohjata vanhemmat kartan avulla haluamiinsa pisteisiin ja toteuttaa päiväkodin esittelyn itselleen mieluisella tavalla.

Projektiopinnäytetyön tavoitteena oli antaa valmis toiminnallinen malli kasvatuskumppanuuden tukemiseksi. Kysyttäessä: Voiko projektiopinnäytetyön toiminnallista osaa hyödyntää myöhemmin uudelleen päiväkodissanne? Kaikki vastanneet työntekijät olivat sitä mieltä, että mallia voi käyttää uudelleen joko kokonaisuudessaan tai osittain. Hyvä opinnäytetyö on Hakalan (2004) mukaan käytännönläheinen, työelämään sidoksissa, osoittaa asiantuntijuutta ja opiskelijan itsenäistä ajattelua. Lisäksi se on toiminnan kehittämiseksi tuloksekasta.

5.3 Päiväkodin lasten palaute

Päiväkodin kasvattajat antoivat seuraavana aamuna toiminnallisen illan jälkeen, lapsille tehtäväksi piirustuksen edellisestä illasta. Kasvattajat pyysivät kertomaan kuvasta, joissa oli seuraavanlaisia kertomuksia.

isin ja äitin kans oli kivaa pelata

Kivointa oli pihalla oleva temppurata

Juoksurata oli kiva, liukumäessä oli kivaa

Minä ja silta, jota oli mukava mennä

Tehtävärata raiteita pitkin

Kortteja, joiden paikkoja oli mukava etsiä, tulirenkaita oli hauska pyöritellä

rastien etsiminen

pukeutuminen isokotikeittiössä

nukketeatteri

trampoliini, rengaskiikku

Lasten osallisuus toteutuu, kun lapset saavat suunnitella, osallistua toimintaan ja antaa palautetta. Palautteen antaminen toiminnan loppuksi oli osa lasten osallisuuden toteutumista projektipinnäytetyössä.

6 POHDINTA

Jo opinnäytetyön aihetta suunnitellessa oli selvää, että työstä tulisi työelämälähtöinen. Aiheeksi nousi kasvatuskumppanuuden ja vanhemmuuden tukemisen toiminnallisen illan muodossa. Opinnäytetyö on suunnattu varhaiskasvatukseen. Sosionomi (AMK) ajattelee varhaiskasvatusta laajasti niin lapsen kuin tämän perheen kannalta, saada heitä näkyviin ja kuuluvaksi yhteisöön. Tähän viitaten työelämän antama aihe oli hyvä.

Aloituspalaverissa annettiin hyvin vapaat kädet toteuttaa toimintaa, joten se antoi hyvän mahdollisuuden arvioida ja kehittää varhaiskasvatuksen työmenetelmiä. Osateemaksi otettiin myös lasten osallisuus, koska näin projektiopinnäytetyö tuki sosionomin (AMK) varhaiskasvatuskompetensseja laajasti. Toiminnallisen illan toteuttaminen sopi tavoitteeksi hyvin, koska se antoi mahdollisuuden opetella projekti työskentelyä ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Projektiopinnäytetyön edetessä opiskelija oli yhteydessä eri toimijoihin, jotta tarjotut saatiin järjestettyä iltaa varten. Jo alkupalaverissa ilmeni, että kaupunki ei anna resursseja tarjoiluun, joten ne täytyi saada lahjoituksina, koska projektin budjetti oli 0-100 euroa. Lahjoituksena saatiin 100 euroa, jotka voitiin investoida tarjoiluun. Lahjoituksena saatiin grilli lainaan kaasuineen sekä trippimehut. Päiväkotitarjosi toimintaan tarvittavan materiaalin kuten kartongit ja kopiot. Vanhemmuuden infopisteeseen lainattiin kirjallisuus kirjastosta, johon ei mennyt kuluja. Budjetti pysyi suunnitellussa.

Projektiopinnäytetyön tarkoituksena on opetella projektin hallintaa ja sen johtajuutta ja opiskelija otti päävastuun projektin toteutumisesta ja laadunvarmistuksesta. Työntekijöiden palautteiden perusteella voin todeta, että projektiopinnäytetyn opiskelija olisi voinut delegoida asioita vähän enemmän, mutta täytyy ottaa huomioon, että päiväkotitarjosi ei antanut resursseja työntekijöidensä käyttöön kuin toiminnallisen illan ajan.

Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston (2010) ECTS-kompetenssit sisältävät sosionomi (AMK) varhaiskasvatusosaamisen kompetenssit. Näihin kompetensseihin kuuluvat eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen sekä tutkimuksellinen kehittämisosaaminen ja johtamisosaaminen. Kompetensseihin on sisällytetty osaaminen varhaiskasvatuksen kentällä sosionomilta (AMK), joka on suorittanut opinnoissaan 60 opintopistettä varhaiskasvatuksen opintoja.

Projektiopinnäytetyössä otettiin huomioon, että se täyttää kompetenssien mukaiset vaatimukset. Sosionomi (AMK) osaa työskennellä sekä toimia työyhteisön jäsenenä antaen ja vastaanottaen rakentavaa palautetta. Projektiopinnäytetyössä otettiin rohkeasti esiin asioista ja oltiin aktiivisia toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa, kuunneltiin neuvoja ja toivomuksia ja otettiin ne huomioon työssä. Työtä ohjasi luonnollisesti eettisyys ja tunnistaa ne kohdat, jotka täytyi ottaa erityisesti eettisesti huomioon ja joissa täytyi soveltaa varhaiskasvatustyötä ohjaavia eettisiä periaatteita. Eräs eettinen asia, joka täytyi huomioida, oli lupakysely kuvaamiseen sekä palautteiden käsittely luottamuksellisesti.

Projektiopinnäytetyössä perehdyttiin lapsen ja perheen asemaan ja tarpeiden saamiseksi näkyväksi ja kuuluvaksi päiväkotiyhteisössä sekä ymmärtää lapsuuden ainutkertaisuuden. Näin ollen projektiopinnäytetyön toimintaa ohjasivat lapsilähtöisyyden periaatteet. Perheiden moninaisuus ja tasa-arvoinen työskentely heidän kanssaan oli toiminnan lähtökohtana, se soveltui kaikille ja oli tasa-arvoinen jokaisesta perheestä ja lasta kohtaan.

Projektiopinnäytetyö kehitti tapaa toimia asiakkaiden kanssa vuorovaikutteisesti ja ymmärtää tasa-arvoisen vuorovaikutuksen merkityksen, joten oli tärkeää, että jokainen lapsi sai osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kaikki lapset eivät kuitenkaan osallistuneet toimintaan, koska perheillä oli luonnollisesti vapaus osallistua tai olla osallistumatta toimintaan.

Varhaiskasvatukseen suunnattu projektiopinnäytetyö vaati, päivähoidon ja lastensuojelun asiakirjoihin, kuten lainsäädäntöön, tutustumista sekä tarvittavan tiedon huomioon ottoa valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta kuin Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmasta. Sosionomi (AMK) tunnistaa lapsi- ja

perhetyön palvelujen muutostarpeiden tunnistamiseen ja projektiopinnäytetyö antoi valmiin tavan toteuttaa kasvatuskumppanuutta ja lasten osallisuutta.

Projektiopinnäytetyön edetessä ja projektisuunnitelmaa tehdessä täytyi huomioida varhaiskasvatuksen ja päivähoidon lainsäädäntö ja ottaa huomioon lasten oikeuksien sopimus. Lisäksi oli tärkeää laadunvarmistukseksi pohjata toiminta valtakunnalliseen ja kunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Toiminnallinen osuus pohjattiin kokonaan varhaiskasvatussuunnitelmassa olevaan lapsen ominaiseen tapaan toimia. Tehtävät perustuivat siihen sekä lasten piirtämiin kuviin.

Sosionomin (AMK) osaa tukea ja ohjata päiväkodin lapsia kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa niin ohjaamistilanteissa kuin toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Jatkossa työ antaa mahdollisuuden luoda päiväkotiin yhteisöllisyyttä ja osallisuutta ja sisällyttää projektiopinnäytetyön antia, opiskelijan valmistuttua, suunnitellessa ja toteuttaessa ja arvioidessa pedagogisesti kehittävää ja tavoitteellista toimintaa lapsille. Projektiopinnäytetyön aikana opiskelijan havainnointi ja arviointi lasten toiminnasta kulkivat osana yhteistä toimintaa. Jo harjoitteluissa ja työelämässä lasten ja lapsen havainnointi ja arvio ovat tulleet tutuiksi opiskelijalle. Projektiopinnäytetyön selkein tavoite oli tukea ja edistää lapsen omaehtoista leikkiä ja ymmärtää ja tukea lasta ja hänen perhettään kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti sekä huomioin lapsen edun toiminnassani. Vanhemmuuden infopisteen tarkoituksena oli osittain toimia varhaisena puuttumisena käytännössä.

Projektiopinnäytetyön toiminnallinen osuus antoi mahdollisuuden suunnitella ja toteuttaa pedagogisesti kehittävää ja tavoitteellista toimintaa, mutta myös tukea lapsen omaehtoista leikkiä. Ennen kaikkea projektiopinnäytetyön toiminnallinen osuus antoi mahdollisuuden tukea ja toteuttaa kasvatuskumppanuutta ja antoi mahdollisuuden toimia asiakkaiden kanssa vuorovaikutuksessa ja tukea heidän osallisuutta yhteisössä.

Sosionomin osaamiseen kuuluu työskentely työyhteisön jäsenenä antaen ja ottaen rakentavaa palautetta. Jotta lasten osallisuus toteutui projektiopinnäytetyössä, täytyi varmistaa päiväkodin työntekijöiden tietämys lasten osallisuuden merkityksestä ja toteutumisesta. Työntekijöille pidettiin palaveri, jossa esittelin eri lähteistä koostetun esitelmän lasten osallisuudesta (LIITE 12/1, 12/2). Näin varmistettiin lasten osallisuuden todellinen toteutuminen. Lasten osallisuus antoi mahdollisuuden to-

teuttaa sosionomin (AMK) varhaiskasvatusosaamista niin lapsilähtöisesti kuin tukea ja ohjata lasta hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti sekä lasten oman kulttuurin kautta.

Projektiopinnäytetyön laadunvarmistukseksi päätettiin, että pyydetään palaute niin illan onnistumisesta kuin projektin kokonaishallinnasta. Palaute pyydettiin vanhemmilta illan toiminnasta ja työntekijöiltä projektin kokonaishallista. Lapsilta haluttiin palautteen piirtämällä, jota ei ole arvioitu projektin onnistuminen kannalta, vaan sillä haluttiin tukea lasten osallisuutta.

Vanhempien antaman palautteen perusteella ilta oli viihtyisä ja onnistunut. Vanhemmat olivat tyytyväisiä illan toteutukseen ja pitivät siitä, että lapsi sai esitellä päiväkotia. Illan vapaamuotoisuus ja monipuolisuus saivat kiitosta. Opiskelijan ohjaamisen taidot olivat vanhempien palautteen mukaan hyvät ja tehtävät olivat suunniteltu ja ohjattu hyvin. Opiskelija olisi voinut ottaa enemmän kontaktia vanhempiin. Toiminnan tarpeellisuus nähtiin selkeästi. Vanhemmista oli mukava tutustua päiväkodin arkeen ja nähdä mitä, oma lapsi tekee päiväkodissa. Lisäksi kasvatuskumppanuuden näkökulmasta vanhempien mielestä oli hyvä tavata työntekijöitä ja muita vanhempia.

Vanhemmat näkivät, että oli hyvä saada tehdä lapsen kanssa yhdessä asioita, joista lapsi pitää ja yhdessäolo korostui palautteissa. Lisäksi vanhemmuuden infopiste nähtiin hyödyllisenä. Projektiopinnäytetyön edetessä oli haastavaa löytää sopiva keino tukea vanhemmuutta, jotta sitä ei nähtäisi negatiivisena suhteessa kasvatuskumppanuuden periaatteiden kanssa. Oli siis luontevaa tehdä vapaamuotoinen vanhemmuuden infopiste, josta sai ottaa materiaalia, jos halusi.

Vapaa palaute antoi kehuja siitä, että iltaan oli resursoitu talkooväkeä, jotta päiväkodin kasvattajat saivat keskittyä perheisiin ja kasvatuskumppanuuden kehittämiseen. Lisäksi kiitosta sai lasten osallisuus, vanhempien mukaan oli mukavaa, että lapsi sai olla toiminnassa mukana tiiviisti. Tämä vahvisti myös käsitystä lasten osallisuuden toteutumisesta.

Työntekijöiden palautteen perusteella voidaan todeta, että tavoitteet heidän ja organisaation näkökulmasta saavutettiin. Ilta oli suunniteltu niin, että heillä jäi aikaa toteuttaa kasvatuskumppanuutta. Tiedottaminen henkilökunnalle onnistui hyvin ja

asiat tapahtuivat aikataulussa. Vastuu suunnitteluista ja toteuttamisesta oli opiskelijalla, joten ilta ja sen suunnittelu ei kuormittanut työntekijöitä. Työntekijöille olisi voitu mahdollisesti delegoida asioita paremmin, mutta resurssien puuttuessa oli parempi olla kuormittamatta liikaa henkilökuntaa jo olemassa olevan työn lisäksi.

Myös henkilökunnan palautteen perusteella voidaan todeta, että ilta tuki myös kasvatuskumppanuutta, mikä oli projektiopinnäytetyön päätavoitteita. Yksi tavoitteista oli, että myös henkilökunta palauttaisi mieleen lasten osallisuuden ja kuinka helppo sitä on loppujen lopuksi toteuttaa. Palautteesta tulee esille kasvattajien havaituminen lasten osallisuuden tärkeyteen ja toteuttamiseen käytännön työssä.

Projektiopinnäytetyö antoi valmiin mallin toteuttaa toiminnallinen ilta päiväkodin lapsille ja heidän perheilleen. Tosin jos haluaa toteuttaa lasten osallisuutta, täytyy tehdä muutoksia ohjelmaan, jotta lasten osallisuus toteutuu. Projektiopinnäytetyön suunnittelussa ja toteutuksessa oli useassa kohdassa kuitenkin hyödynnetty lasten osallisuutta.

Projektiopinnäytetyön aikatauluun oli alusta alkaen varattu aikaa yli vuoden verran, joten aikataulusuunnitelmassa oli helppo pysyä. Syksystä 2013 alkanut yhteistyö projektiopinnäytetyöhön osallistuneen päiväkodin kanssa antoi hyvin aikaa valmistella itse toiminta päiväkodissa syksyllä 2013. Projektiopinnäytetyön toiminnallinen osuus suunniteltiin kevään ja kesän 2013 aikana, samanaikaisesti kirjoitettiin tietoperusta. Tietoperustan tekeminen samanaikaisesti toiminnallisen osuuden suunnittelun kanssa oli hyvä, koska teorian tiedon vieminen käytäntöön oli opiskelijan oppimisen kannalta hyvä sekä toimi laadunvarmistajana. Toiminta oli laadukasta ja suunniteltua.

Projektiopinnäytetyön tekeminen oli opiskelijan oppimisen kannalta hyvä, koska se vaati itsejohtajuutta, omatoimisuutta ja vastuunottoa. Projektiopinnäytetyön läpi vieminen itsenäisesti, opettajan ohjausta hyödyntäen, onnistui hyvin ja tavoitteisiin päästiin niin vanhempien kuin työntekijöiden palautteiden perusteella. Työn suunnitteluun olisi voinut käyttää enemmän aikaa, jotta lopullisen raportin kirjoittaminen olisi ollut johdonmukaisempaa. Raportin kirjoittaminen oli haastavaa ja vaati työn refleksiivistä läpikäymistä useaan otteeseen. Tulevaisuudessa on hyvä hyödyntää projektiopinnäytetyön aikana opittua huolellisuutta ja asioiden huolellista kirjaamis-

ta. Raportin kirjoittaminen loppuun ja palautteiden koostaminen tapahtui syksyllä 2013. Raportin viimeistely tapahtui talvella 2014 ja pysyi täysin aikataulussa.

LÄHTEET

Alasuutari, M. & Karila, K. 2009. Lapsuuden ja lapsen tulkinnat lapsikohtaisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. Teoksessa L. Alanen & K. Karila (toim.) Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino, 70-88.

Bronfenbrenner, U. 1979. The ecology of human development: experiments by nature and design. Cambridge, Mass. : Harvard University Press, cop.

Brotherus, A. Hasari, A. & Helimäki, E. 1990. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Helsinki:Kirjayhtymä.

Eskell, P. & Marttila, M. 2013 Osallisuuden kokemus osana yhteisöllisyyttä. Teoksessa P. Marjanen, M. Marttila, M. Varsa (toim.) Pienten piirissä; yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Juva: Ps-kustannus, 75-96.

Haaranen, M., Mätäsjarvi, T., Rauas, M. 2012. Tunneäly tutuksi- Harjoitteita tunneällyn kehittämiseksi. Opettajakoulutuksen kehittämishanke. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Tampereen Ammattikorkeakoulu. Tampere. Pdf-tiedosto. Saatavissa:

http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/41035/Haaranen_Matasjarvi_Rauas.pdf. Luettu 14.8.13.

Hakala, J, T. 2004. Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudeamus.

Hujala, E. & Turja, L. (toim.). 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Ps-kustannus.

Hujala, E., Nivala V., Parrila-Haapakoski, S. & Puroila, A-M.1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hujala, E., Nivala, V., Puroila, A-M. & Parrila-Haapakoski, S. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-Print.

Hujala, E., Nivala V., Parrila-Haapakoski, S. & Puroila, A-M. 1998 Kontekstuaalisen kasvun malli-kaavio. Saatavissa:

<http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/monitiet/images/harkonen2.jpg> . Luettu 13.1.14.

Hujala-Huttunen, E. & Nivala, V. 1996. Yhteistyö päivähoidossa. Kasvatuksen lapsikohtainen suunnittelu yhteistyössä vanhempien kanssa. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Helsinki: Wsoy.

Härkönen, U. 2008. Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus –Bronfenbrennerin ekologinen systeemitheoria ihmisen kehittymisessä. Pdf-tiedosto. Saatavissa: <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/monitiet/pdf/harkonen.pdf>. Luettu 16.3.14.

Iso-Kuusela, M. 2008. Vanhempien ja päiväkodin ammattilaisten välinen yhteistyö; Yhteen hiilen puhaltamista vai kaunia ajatus? Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteen laitos. Jyväskylän yliopisto. Pdf-tiedosto. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/19422/URN_NBN_fi_jyu-200812206014.pdf?sequen. Luettu 16.8.13.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa K. Karila, M. Alasuurtari, M. Hännikäinen, A-R. Nummenmaa & H. Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91-108.

Karila, K. & Nummenmaa, A. R. 2011 Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Wsoypro Oy,

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Helsinki: Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena; Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskurtiivisilla näyttämöillä. Tampere: THL.

Kettunen, S. 2009. Onnistu projektissa. Helsinki: WSOYpro Oy.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito: työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: Ps-kustannus.

Koivula, M. 2013. Yhteisöllisyyden rakentuminen päiväkodin arjessa. Teoksessa P. Marjanen, M. Marttila, M. Varsa (toim.) Pienten piirissä; yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Juva: Ps-kustannus, 19-45.

Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma. 2010. Pdf-tiedosto. Saatavissa: https://www.kokkola.fi/opetus_ja_koulutus/paivahoito/fi_FI/paivahoito/files/83548458459416129/default/kokkola_vasu_2010.pdf. Luettu 16.3.2014.

Korja, R. 2010. Vanhemman ja lapsen vuorovaikutus varhaiskasvatuksen voimavarana. Luentomateriaali. Powerpoint-esitys. Saatavissa: Sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/.../\$FILE/Korja.ppt. Luettu 11.12.13

Kurki, L. 2001. Sosiaalipedagoginen näkökulma varhaiskasvatukseen. Teoksessa K. Karila, J. Kinos, & J. Virtanen (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Juva: PS-kustannus, 112-135.

Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A., & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro Oy

Lammi-Tastula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. 2009. Lapsiperheiden hyvinvointi. Pdf-tiedosto. Thl. Helsinki: Yliopiston kirjapaino..Saatavissa:<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f>. Luettu: 13.11 13.

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36. Www-sivu. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>. Luettu 16.3.14

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812. Www-sivu. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>. Luettu 16-3-14

Lehtinen, A-R. 2009. Lasten toiminta, toimintaresurssit ja toimijuus päiväkotiympäristössä. Teoksessa L. Alanen & K. Karila (toim.) Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino, 89-114.

Leino, S. 2006. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa – vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatuskusteluista. Pro gradu-tutkielma. Käyttätymistieteellinen tiedekunta. Soveltavan kasvatustieteen laitos. Helsingin yliopisto. Helsinki. Pdf-toedosto. Saatavissa:

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20080/kasvatus.pdf?sequence=1>.
Luettu 11.12.13.

Löow, M. 2002. Onnistunut projekti; Projektijohtamisen ja -suunnittelun käsikirja. Helsinki: Tietosanoma.

Puustinen-Korhonen, A. 2012. Kuntaliiton Lapsipoliittinen ohjelma "Eläköön lapset". Verkkosivu. Saatavissa: <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/sosiaalipalvelut/lapset/lapsipoliittikka/Sivut/default.aspx#anchor-details>. Luettu 4.12.13.

Rönkkö, L & Rytkönen, T. Monisäikeinen perhetyö. 2010. Helsinki: Wsoypro Oy.

Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. 2010. ECTS –kompetenssit. Sosionomin (AMK) kompetenssit koulutuksen erivaiheissa. Sosionomin varhaiskasvatusta osaaminen. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/File/345923af-ab4f-4bf3-aea4-558c8f5ebe33/KOMPETENSSIT+KOULUTUKSEN+ERI+VAIHEISSA+04+2011.pdf> Luettu 20.3.14

Talentia. Sosionomi varhaiskasvatuksessa: tuo pienten lasten kasvatukseen sosiaalipedagogista, yhteisöllistä ja yhteiskunnallista osaamista. Pdf-tiedosto. Saatavana: http://www.talentia.fi/files/66/Sosionomi_varhaiskasvatuksessa.pdf Luettu 16.11.12

Turja, L. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa E. Hujala & L. Turja Varhaiskasvatuksen käsikirja (toim.) Juva: PS-kustannus, sivut 41-53.

Unicef. 2013. Yleissopimus lapsen oikeuksista. Saatavissa: http://www.unicef.fi/Lapsen_oikeuksien_sopimus_koko . Luettu 24.2.14.

Vanhemmuuden roolikartta. 2008. Vanhemmuuden viisi keskeistä osa-aluetta. Varsinaissuomen lastensuojelukuntayhtymä. Www-sivu. Saatavissa: http://www.vslk.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=10&Itemid=11 Luettu 16.01.13.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005/56. 2006. THL (Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos). Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>. Luettu 9.11.13.

Katriina Huhtala

KASVATUSYHTEISTYÖN TUKEMINEN KOIVURINTEEN PÄIVÄKO- DISSA

-Toiminnallinen iltapäivä

Projektisuunnitelma

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Toukokuu 2013

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET	2
2.1 Projektin kuvaus	2
2.2 Projektin toiminnalliset tavoitteet	3
2.3 Opinnäytetyön oppimistavoitteet	4
2.4 Projektin tulosten määrittely	5
2.5 Lait ja sopimukset	6
3 PROJEKTIOORGANISAATIO	7
3.1 Projektin yhteistyötahot ja ohjaus	7
3.2 Projektityöryhmä	7
4 TOTEUTUSSUUNNITELMA	8
4.1 Projektin päätehtävät ja aikataulu	8
4.2 Projektin työvaiheet ja –muodot	9
4.3 Projektin riskit ja ongelmat	11
5 PROJEKTIBUDJETTI	11
5.1 Kustannusarvio	11
6 OHJAUSSUUNNITELMA	12
5.1 Työryhmän keskustelut ja palaverit	12
5.2 Projektin tiedottaminen ja dokumentointi	13
5.3 Projektinlaadunvarmistus	13

7 KIRJALLISUUS

14

LÄHTEET

LIITE 1

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatuksen laadun ja merkityksen pohjana käytetään kansallista varhaiskasvatukseen laadittua asiakirjaa, jonka pohjalta jokainen kunta tekee oman varhaiskasvatussuunnitelman (Hujala&Turja, 2011). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat päiväkotien toiminnan toteuttamista ja sen sisältöä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteella yhtenä tärkeänä osana varhaiskasvatusta on vanhempien ja päiväkotien välinen yhteistyö (Stakes. 2005/56.)

Kasvatusyhteistyön haasteena voi olla vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden vähäinen keskustelu-aika. Lapsen siirtymävaiheet kodin ja päivähoidon välillä voivat olla kiireisiä niin vanhemman osalta kuin päivähoidon kasvattajan osalta (Koivunen, 2009. 176). Kokonaiskuva lapsen hoitopäivästä voi jäädä vajaaksi vanhemmalle, jos yhteistyötä on haastavaa toteuttaa päivähoidon työntekijän kanssa. Projektin päiväkodissa esiopetusta käyvät lapset kulkevat sinne osaksi muista kyllistä kaupungin järjestämällä kyydityksellä. Tämä nostaa kasvatusyhteistyön haasteet esiin esiopetuksen puolella, koska kasvattajat ja vanhemmat tapaavat toisiaan harvoin.

Kasvattajan ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen ja tasavertaisen vuoropuhelun tukeminen on tärkeää. Luottamus vanhemman ja kasvattajan välillä vaatii aikaa ja parempaa tutustumista. Vanhempien osallistuminen päiväkodin toimintaan nähdään tarpeellisena kasvatusyhteistyön toimintatyössä. (Kaskela & Kekkonen, 2006; Leino, 2006. 121). Kun luottamussuhde vanhemman ja päiväkodin välillä on hyvä, pääsee kasvatusyhteistyö toteutumaan syvemmin (Leino, 2006.121). Erilaisen ristiriita tilanteiden ja näkemyserojen avoin kertominen on helpompaa, jos kasvattajan ja vanhemman avoin vuorovaikutus toimii. (Koivunen, 2009.176).

Lapselle luontevaa toimintaa on liikkua, tutkia ja käyttää toiminnassa luovuutta. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa on huomioitu osaksi varhaiskasvatuksen laatua ottaa huomioon lapsen ominainen tapa toimia. Lapsen osallisuus on tärkeä ottaa huomioon toimintaa suunnitellessa. (Stakes, 2005/56.) Osallisuus projektissani tarkoittaa sitä, että otan lapset mukaan toiminnan suunnitteluun ja palautteen antamiseen.

2 PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET

2.1 Projektin kuvaus

Projektin päiväkodissa on kaksi ryhmää 3-5 -vuotiaiden ryhmä sekä esiopetus. Päiväkodissa työskentelee päiväkodin johtaja, kolme lastentarhanopettajaa, kolme lastenhoitajaa, yksi sosionomi AMK sekä yksi avustaja.

Projektin lähtökohtana on kehittää päiväkodin henkilökunnan ja lasten vanhempien kasvatusyhteistyötä. Päivähoidon henkilökunnan ja lasten vanhempien välinen vuorovaikutussuhde on hyvin merkityksellinen niin lapsen kehityksen kannalta kuin aikuisten hyvän kasvatusyhteistyön näkökulmasta. Kun lasten vanhemmilla ja päivähoidon ammattilaisilla on hyvä vuorovaikutussuhde, toimii se yhdistävänä tekijänä lapsen kasvuympäristöissä kuten kodin ja päivähoidon välillä (Karila, 2006. 91.)

Projektin tarkoituksena on järjestää toimintailtapäivä päiväkodilla syksyllä 2013. Päiväkodissa on 3-5-vuotiaiden ryhmä, jossa on noin 25 lasta sekä esikouluryhmä, jossa on noin 20 lasta. Henkilökunta toivoi, että ohjelmassa olisi toimintailtapäivä, jossa olisi esim. tehtävärata. Tehtäväradan on tarkoitus toimia lapsilähtöisesti ja tukea lasten osallisuutta. Tehtävien yhteydessä on lasten vanhemmille informaatiota siitä, mitä lapsen kehityksen osa-aluetta tehtävä tukee ja miten lasta tulisi ohjata ja kannustaa eri tehtävissä ja kuinka osallisuuden voi ottaa huomioon. Tarkoituksena on informaation kautta, herätellä vanhempia pohtimaan vanhemmuuden rooliaan, johon hyvänä pohjana on Varsinais-suomen lastensuojelukuntayhtymän laatima vanhemmuuden roolikartta. (LIITE 1)

2.2 Projektin toiminnalliset tavoitteet

Projektin tavoitteena on tukea vanhemmuutta sekä päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien kasvatusyhteistyötä. Tavoitteena on herättää vanhempia avoimuuteen lapsen kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa päiväkodin kasvattajien kanssa. Kun vanhemmat tuntevat päiväkodin henkilökuntaan paremmin, voi luottamussuhde heidän välillään parantua. Tavoitteena on herättää vanhempia avoimuuteen lapsen kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa päiväkodin kasvattajien kanssa.

Henkilökunnan toivomus oli myös, että he voisivat hetkeksi irrottautua ”auktoriteetin” roolistaan ja tulla lähelle ”omana itsenään” lapsia ja vanhempia. Päivän herätteenä on vanhemmuuden roolikartta. Sen tarkoituksena on muistuttaa vanhempia vanhemmuuden eri osa-alueista ja vanhemman roolista. Toisaalta vanhemmuuden roolikartta voisi herätellä työntekijöitä pohtimaan miten he voisivat tukea lasten vanhempia heidän vanhemmuudessaan.

Lisäksi projektin tavoitteena on luoda toimintaa, johon lapset osallistuvat ja jossa otetaan huomioon lapsen osallisuus toimintaan. Lasten osallisuus tarkoittaa sitä, että saavat vaikuttaa suunnitteluun, toteutukseen ja palautteen antamiseen (Turja, 2011. 41-43). Projektissa tämä näkyy ottamalla lapset tehtäväradan suunnitteluun ja toimintaan sekä palautteen antamiseen. Olen varannut yhden aamupäivän, jolloin voin esitellä lapsille tapahtumaa ja antaa heidän suunnitella minkälaisia tehtäviä heidän mielestään olisi mukava tehdä.

2. 3 Opinnäytetyön oppimistavoitteet

Ammatilliseen kehittymiseen toimeksianto antaa loistavan mahdollisuuden kehittää omia ammatillisia näkemyksiä perhetyöhön, kasvatustyöhön sekä omaan työskentelyyn varhaiskasvatuksen kentällä. Sosionomi Amk:n varhaiskasvatuksen osaamisprofiilia, kuuluu sosiaalipedagoginen osaaminen, joka on lapsen osallisuuteen ja vuorovaikutukseen kannustamista. Sosionomi (AMK) ottaa huomioon lapsen hyvinvoinnin riskitekijöitä eli osaa huomioida toiminnassaan lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen turvaamisen. Yhteisöosaaminen sosionomilla (AMK) varhaiskasvatuksen kentällä näkyy tukemalla lasta yhteisöllisyyteen, toimia vanhempien kasvatuskumppanina, sekä edistää moniammattiliista yhteistyötä. Yhteiskuntaosaaminen näkyy sosionomilla siten, että hän tietää palvelujärjestelmän ja ymmärtää yhteiskunnallisia muutoksia ja rakenteita sekä osaa ohjata tarvittaessa perheitä palveluiden piiriin (Talentia.) Tavoitteena on myös, että opinnäytetyö antaa päiväkodin henkilökunnalle mahdollisuuden kehittyä omassa ammatillisuudessaan ja syventää osaamista perheen kanssa tehtävästä työstä. Lisäksi haluan oppia projektityöskentelyä.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa on määritelty varhaiskasvatuksen toteuttaminen ja vanhempien osallisuus lasten varhaiskasvatukseen (STAKES, 2005/56).

TAULUKKO 1. Tavoitteet

	Perhe/lapsi	Organisaatio	Opiskelija
Tulostavoite	Kasvatusyhteistyön helpottuminen. Vanhemman ja lapsen suhteen tukeminen toiminnan avulla	Kasvatusyhteistyö tulee avoimemmaksi ja luontevammaksi.	Valmis opinnäytetyö
Oppimistavoitteet tavoitteet	Vanhemmat alkavat pohtia vanhemmuutta. Tukea lapsen käsitystä itsestään arvokkaana ja tärkeänä sekä tukea lapsen ominaista tapaa toimia.	Yhteistyö lasten vanhempien kanssa kehittyi. Työntekijän ammatillinen kasvu varhaiskasvattajana	Projektityöskentelyn sisäistäminen. Toiminnan toteuttamisen ja suunnittelun taidot kehittyvät. Sosionomin varhaiskasvatuksen ydinkompetenssien sisäistäminen.
Toiminnan ja prosessin tavoitteet	Vanhemmat alkavat pohtia vanhemmuutta syvemmin, vanhemmat voivat kokea osallisuutta, päiväkodin työntekijät tulevat lähemmäksi vanhempaa. Rohkaistaan lasta osallisuuteen.	Tukee kasvatusyhteistyötä, lisää tuntemusta perheistä. On osa päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa ja antaa valmiin mallin kasvatusyhteistyön toteuttamiseksi.	Projektityöskentelyn sisäistäminen.

2.4 Projektin tulosten määrittely

Toimintapäivän jälkeen pyydetään palaute vanhemmilta, miten he kokivat iltapäivän onnistuneen, kokevatko he, että se tuki kasvatusyhteistyötä, onko henkilökuntaan helpompi lähestyä, entä kokivatko he, että saivat uusia eväitä vanhemmuuteen? Saivatko vanhemmat paremman käsityksen päiväkodin toiminnasta? Lisäksi kysytään henkilökunnan mielipidettä siitä, tukiko toiminta kasvatusyhteistyötä, saivatko he jotain lisää ammatillisuuteen, kuinka projektin suunnittelu ja toteutus sujuivat? Helpottaako tämän tyyppinen toiminta vanhempiin tutustumista? Lapsen osallisuus ja ääni saadaan kuulumaan palautteessa piirtämisen ja kerronnan kautta seuraavana päivänä tapahtumasta, miten lapsi kokee sen, että vanhemmat tulevat päiväkotiin? Jos lapsella on kasvunkansio, on palaute hyvä liittää siihen.

Lisäksi pohjaan arvioitani projektin tavoitteiden toteutumisesta viitaten lähdekirjallisuuteen, kuinka teorian pohjalta määritelty kasvatusyhteistyö toteutui toiminnallisen iltapäivän muodossa ja miten tehty toiminta voi tukea myös jatkossa päiväkodin kasvatusyhteistyötä.

2.5 Lait ja sopimukset

Perustuslaissa lapsen oikeuksia itsenäisenä yksilönä korostetaan, joten lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti, yksilöllisesti ja heidän pitää saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Tasa-arvoisuus on turvattava sekä lasten kesken että lasten ja aikuisten välillä. Julkisen puolen on tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuus turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu (Perustuslaki 1999/731.)

Lastensuojelulain mukaan lapsella on oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä etusija erityiseen suojeluun (lastensuojelulaki 2007/417.) Lisäksi sosiaalihuoltolaki (710/1982) täytyy ottaa huomioon, koska se edellyttää, että kunnat järjestävät sosiaalipalvelut eli mm. päiväkotitoiminnan.

Päivähoitolaissa päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee tukea lapsen kehitystä monipuolisesti toiminnalla sekä antaa lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö (Lasten päivähoidosta annettu laki 1973/36.) Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta (812/2000) liittyy projektiini siten, että siinä määritellään kuinka sosiaalialan palveluissa asiakasta tulee kohdella luottamuksellisesti sekä asiakaslähtöisesti. Lisäksi minua ohjaa opinnäytetyössäni valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Teen päiväkodinjohtajan Vuokko Orjalan kanssa opinnäytetyösopimuksen sekä hankin tutkimusluvan projektisuunnitelman hyväksymisen jälkeen.

3 PROJEKTIOORGANISAATIO

3.1 Projektin yhteistyötahot ja ohjaus

Projektin toimeksiantajana on Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuksen yksikkö päiväkotia, jonka asiakkaille ja työntekijöille pidän toimintailtapäivän. Lisäksi tarkoituksena on vielä hyödyntää paikallisia yrityksiä sponsoroimaan tarjoilua. Päiväkodin johtaja toivoi, että Lestijoki-lehti tulisi tekemään juttua päivästä. Tapahtuma valokuvataan.

Olen tilannut Mannerheimin lastensuojeluliitolta ilmaisia esitteitä, jotka käsittelevät vanhemmuutta.

Opinnäytetyössä minua ohjaavat Centria ammattikorkeakoulun, sosiaalialan ohjaava opettaja sekä työelämäohjaaja päiväkodista.

3.2 Projektityöryhmä

Projektipäällikkönä olen päävastuussa projektin etenemisessä ja toteutan toiminnallisen iltapäivän sekä siihen liittyvät valmistelut. Tarvittaessa päiväkodin henkilökunta avustaa valmisteluissa ja muun muassa jakaa kutsut. Päiväkotia osallistuu toimintailtapäivään. Toteutus tapahtuu projektisuunnitelman mukaisesti.

4 TOTEUTUSSUUNNITELMA

4.1 Projektin päätehtävät ja aikataulu

Lokakuussa 2012 otin yhteyden päiväkodinjohtajaan, jonka kanssa päädyimme siihen, että järjestäisin yhteistä toimintaa heidän päiväkodin lapsille ja heidän vanhemmilleen yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa. 9.10.12 käydyssä keskustelussa päiväkodin henkilökunnan kanssa sovimme, että projektin päämäärä on järjestää toiminnallinen iltapäivä päiväkodin lapsille, heidän vanhemmilleen sekä päiväkodin henkilökunnalle. Talven 2013 aikana tutustun viitekirjallisuuteen, teen projektisuunnitelman loppuun, jonka jälkeen alan suunnitella päivän ohjelmaa tarkemmin.

Tavoitteena on saada projektisuunnitelma hyväksytyksi viimeistään toukokuussa 2013, jonka jälkeen anon tutkimuslupaa sekä teen opinnäytetyönsopimuksen päiväkodin johtajan kanssa. Toukokuussa 2013 menen suunnittelemaan iltapäivän toimintaa lasten kanssa. Itse toiminta tapahtuu elo-syyskuussa 2013.

Tarkoituksena on tehdä päiväkodin pihalle tehtävärata, jossa on eri pisteitä, jotka sisältävät esimerkiksi lapsen motoriiikan kehitystä tukevaa, kognitiivisia taitoja tukevaa, puheen kehittymistä tukevaa ja omatoimisuutta tukevaa toimintaa. Lisäksi vanhemmuus on ajateltu ottaa esille pisteisiin tehtävillä informaatiotauluilla, jossa kerrotaan esimerkiksi miten vanhempana voi tukea lasta kyseisessä tehtävässä ja mitä merkitystä tehtävällä on lapsen kasvuun ja kehitykseen.

Ennen toiminnallista iltapäivää tapaan päiväkodin lapsia kuullakseni heidän ajatuksiaan ja sisäistää heidän ominaista tapaa toimia. Lisäksi paneudun projektin viitekehykseen. Näiden pohjalta valmistelen noin 8 pistettä tehtävärataan, joka on päiväkodin pihalla. Teoriaosuuden käsitteet ovat kasvatusyhteistyö, varhaiskasvatus, vanhemmuus, lapsen osallisuus.

4.2 Projektin työvaiheet ja –muodot

Saatuani tutkimusluvan sekä päivämäärän tapahtumalle, informoin vanhempia tulevasta toiminnasta. Lähetän kutsun, jonka päiväkodin henkilökunta jakaa lasten vanhemmille. Lisäksi teen kutsun liitteeksi kyselyn siitä saako perhettä kuvata päivän aikana.

Avaan päivän puheella jossa käyn toiminnan läpi, ohjaan ja vastaan kysymyksiin. Toimintailtapäivään järjestän toiminnallisen radan, jonka perheet saavat tehdä. Lisäksi päiväkodin henkilökunta on mukana ja saa osallistua rataa osana perheitä. Tehtäviä on 8 kappaletta. Ohjelman sisällön tarkoituksena on tukea vanhemmuutta sekä lapsen kehitystä sekä henkilökunnan kanssa tapahtuvaa kasvatusyhteistyötä. Lapsen ikätason ja kehityksen otan huomioon tehtävissä sekä vanhemman roolin, esimerkiksi kuinka voin ohjata, kannustaa ja kehua lastani tässä tehtävässä, mitä vanhempana otan huomioon ja kuinka voin esim. kotona helposti toteuttaa em. asiaa.

Tarjoan perheille mehua ja makkaraa sekä mahdollisesti porkkanoita, jos onnistun saamaa lähituottajan mukaan sponsoriksi. Yksi paikallinen yritys on luvannut sponsoroida 50 euroa tarjoiluun.

TAULUKKO 2. Projektin aikataulu ja tehtävät

Syyskuu 2012				
	Yhteistyö alkaa Koivurinteen päiväkodin kanssa. Yhteydenotto päiväkodin johtajaan Vuokko Orjalaan			
Lokakuu 2012				
	Palaveri, jossa päätetään opinnäytetyön aihe.	Sponsoreihin yhteydenotto		

Marras- kuu 2012				
	Projektisuunni- telma käynnis- tyy			
Helmikuu 2013				
	Yhteydenotto päiväkodin joh- tajaan	Kirjallisuus- teen tutus- tumis-ta	Alustavaa suunnittelua	Esitteiden tilaaminen Mannerheimin lasten- suojeluliitolta. Alustava valokuvaaja varaus.
Touko- kuu 2013				
	Yhteydenotto päiväkodin joh- tajaan Tutkimusluvan anominen.	Tuokion suunnitte- lua itsenäi- sesti	Tuokio las- ten kanssa, jonka tavoit- teena on tukea hei- dän osalli- suutta toi- minnan suunnitte- luun.	Palaveri päiväkodin henkilö-kunnan kanssa, jossa päätetään toimin- nan toteutuksen päivä sekä tehdään opinnäy- te-työsopimus
Kesäkuu 2013				
	Toiminnan suunnittelua ja tehtävien esi- valmisteluita	Palaute- ja lupa lomakkei- den teko	Vanhem- muuden roolikartan askartelu ja muiden pos- tereiden askartelu	Kirjallisuuden lukemi- nen. Esitteiden tilaami- nen Mannerheimin las- tensuojeluliitolta.
Elokuu 2013				
	Iltapäivän suunnittelua ja tehtävien esi- valmisteluita	Yhtey- denotto valokuva- jaan sekä sponsorei- hin	Kutsu ja valokuvaus- lomakkei- den jakami- nen	Toiminnan toteutus. Palauteet.
Syksy 2013	Raportin kirjoit- taminen			
Kevät 2014	Raportin kirjoit- taminen	Opinnäyte- työ semi- naari		

4.3 Projektin riskit ja ongelmat

TAULUKKO 3. Ongelmat ja riskit

Ongelma		ratkaisu	
	sairastuminen		siirrän päivää
	sadepäivä		asianmukainen vaatetus
	aikataulun viivästyminen tai ohjauksen siirtyminen		itseohjautuvuus ja sähköpostiviestittely opettajan kanssa. Työelämäohjaajan tuki

5 PROJEKTIBUDJETTI

5.1 Kustannusarvio

Kustannusarvio on 100 euroa, josta n. 90% menee tarjoilujen kustantamiseen. Materiaalit, joita tarvitsen tehtäväradan järjestämiseen, saan päiväkodilta. Lisäksi tilat ja ympäristö on päiväkodin aluetta. Lahjakortti valokuvaajalle, kuvien teettäminen ei maksa, koska laitan ne vain sähköiseen muotoon.

Oma aikani on tietenkin menoera projektissani, mutta paikka fyysisesti sijaitsee niin lähellä, että matkakustannukset jäävät pieniksi.

Sponsoreita ovat siis mahdollisesti muutama paikallinen maatalousyritys. Lisäksi olen tilannut Mannerheimin lastensuojeluliitolta ilmaisia esitteitä vanhemmuudesta ja mediakasvatuksesta.

TAULUKKO 4. Projektibudjetti

Budjetti	Rahoitus 100e
Tarjoilu	Sponsori + 39,30
Esitteet	Sponsori
Materiaalit esim. kartonki	Päiväkot
Valokuvaus	Opiskelija maksaa 25 e
Markkinointi	-
Tilat	Päiväkot
Opiskelijan aika	-

6 OHJAUSSUUNNITELMA JA LAADUNVARMISTUS

6.1 Työryhmän keskustelut ja palaverit

Projektin suunnittelu lähti käyntiin yhteydenotosta päiväkodin johtajaan syksyllä 2012. Ensimmäinen projektipalaveri järjestettiin marraskuussa 2012, jossa projektin tavoitteet ja teema valittiin päiväkodin lastentarhanopettajatiimin kanssa. Lisäksi olen ollut puhelimitse yhteydessä päiväkodinjohtajaan talven 2013 aikana, jonka kanssa on sovittu vierailu toukokuussa 2013, jolloin tapaan päiväkodin lapsia sekä pidämme palaverin, jossa tehdään opinnäytetyösopimus ja päätetään päivä jolloin projektin toiminnallinen osuus toteutetaan.

Yhteistyö opettajan kanssa, joka ohjaa opinnäytteen, on tiivistä. Lisäksi aina tarvittaessa olen yhteydessä työelämäohjaajani.

6.2 Projektin tiedottaminen ja dokumentointi

Projektiin liittyvä tiedottaminen koskee vanhempia ja päiväkodin henkilökuntaa. Tarkoituksena on laittaa päiväkodin kautta kirjeitse informaatio päivästä jossa kerrotaan päivästä, pyydetään ilmoittautumaan ja täyttämään valokuvaamiseen liittyvä lupa tapahtumasta. Työelämäohjaajani ja opettajalle informoin projektista säännöllisin väliajoin puhelimitse ja sähköpostilla.

Dokumentointia tapahtuu itse tapahtuman aikana valokuvaajan avulla, joka kuvaa koko tapahtuman ajan eri tilanteita.

Palautteen pyydän seuraavana päivänä tapahtumasta ja kerron siitä suullisesti tapahtuman yhteydessä sekä jätän palautuslaatikon päiväkodin eteiseen

Projektisuunnitelma on ensimmäinen raportti projektista. Kun olen edennyt vaiheeseen, jossa toimintailtapäivänrunko on valmiina, raportoin siitä työelämä ohjaajaani sekä ohjaavaan opettajaan. Lopuksi, iltapäivän jälkeen teen loppuraportin, joka on samalla opinnäytetyöni kirjallinen osa joka sisältää projekti opinnäytetyön rakenteen mukaisen raportin ja yhteenvedon.

6.3 Projektin laadunvarmistus

Toiminnan toteuttaminen perustuu luotettaviin ja laadukkaisiin lähteisiin. Lisäksi toiminta toteutetaan huolella ja sitoutuen siihen. Huolellinen suunnittelu ja toteutus ovat osa laadunvarmistamista. Hyödynnän päiväkodin tiloja, jotka ovat standarttien mukaiset. Toimin eettisesti ja lakien ja sääntöjen puitteissa. Toimintaani ohjaa varhaiskasvatussuunnitelma. Huomioin lasten iän sekä kehitystason toiminnassa eli lapsilähtöisyyden.

7 KIRJALLISUUS

Toimintani laadunvarmistamiseksi pohjaan toimintaani varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Stakes. 2005/56) ja Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka on päivitetty vuoden 2010 aikana.

Opinnäytetöitä kasvatuskumppanuudesta on tehty Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa paljonkin. Niitä selailtuani olen huomannut, että niissä tulee esille, se, että vanhemmat toivovat enempi yhteistyötä varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa. Esimerkiksi Kiiskinen&Korpi (2011) ovat tehneet opinnäytetyön Vanhempien osallisuus lastentalon päiväkodissa, jossa yhtenä selvitystuloksena saatiin, että vanhemmat toivoisivat enemmän yhteistä toimintaa päiväkodin kanssa, esim. jonkinlaisen tapahtuman kautta. Sundell (2011) opinnäytetyössään kohti tasavartaista kumppanuutta: Kasvatuskumppanuuden kehittyminen 2000-luvulla Knuutinpuhdon päiväkodissa, oli havainnut, että vanhemmat toivovat, että osallisuus vahvistuisi, joka vaatii sitä, että varhaiskasvatuksen henkilökunta panostaa vastavuoroisuuteen.

Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta- opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen (Kaskela&Kekkonen,2006.) oppaassa kerrotaan kuinka ammatillista vuorovaikutusta voi kehittää, kuinka vanhemman ja kasvattajan yhteistyötä rakennetaan lapsen parhaaksi erinäkökulmista. Osallisuutta ja kasvatusyhteistyötä ohjaavat periaatteet ja sen rakentuminen ovat myös käsitelty kirjassa. Myös Koivunen (2009) käsittelee kirjassaan hyvä päivähoito: työkaluja sujuvaan arkeen kasvatusyhteistyötä kasvattajan ja vanhempien välillä. Lisäksi kirja avartaa sitä, mistä lapsen arki koostuu päivähoidossa.

Marjatta Kekkosen väitöstutkimus kasvatuskumppanuus puheena: varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä (2012) kertoo vanhemman ja varhaiskasvattajan vuorovaikutuksesta, suhteesta ja toimintatavoista.

Pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen kehittämissyksikön hankkeessa Löytöretkellä osallisuuteen - Kehittämistä ja tutkimista päiväkodin arjessa II (2009-2011) on kehittänyt uusia tapoja parantaa lasten ja heidän perheidensä hyvinvointia sekä tukea työntekijöiden ammatillisuutta varhaiskasvatustyössä. Heidän hankkeen lähtökohtana oli lisätä osallisuutta päiväkodin arjessa (Mäkitalo, Nevanen, Ojala, Tast, Venninen, Vilpas, 2011. 4.)

Yhtenä osana opinnäytetyötä käytän vanhemmuuden roolikarttaa, joka on Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän henkilöstön kehittämistyön tulos (1999). Vanhemmuuden roolikartan perusideana on se, että miten vanhemmuutta voidaan arkiajattelussa hahmottaa selkeästi ja niin, että jokainen voi ymmärtää mitä sillä tarkoitetaan. Vanhemmuudenrooli kartassa käsitettään vanhemmuuden viittä eri osa-aluetta, jotka kuvaavat vanhemman roolia lapsen arjessa. Nämä roolit ovat määritelty vielä tarkemmin eri osa-alueen osalta (Vanhemmuuden roolikartta, 1999.)

LÄHTEET

Hujala, E & Turja, L (toim.). Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2011. Ps-kustannus. Juva

Karila, K, Alasuutari, M, Hännikäinen M. Kasvatusvuorovaikutus (toim. Nummenmaa, A-R, Rasku-Puttonen, H) 2006. Vastapaino. Tampere.

Koivunen, P-L. Hyvä päivähoito: työkaluja sujuvaan arkeen. 2009. Ps-kustannus. Juva

Kiiskinen, J; Korpi, K. Vanhempien osallisuus Lastentalon päiväkodissa: opinnäytetyö , 2011. Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu. Saatavana:

<http://publications.theseus.fi/browse?value=Kiiskinen%2C+Johanna&type=author>

Luettu 12.01.13

Sundell, M. KOHTI TASAVERTAISTA KUMPPANUUTTA : Kasvatuskumppanuuden kehittyminen 2000-luvulla Knuutinpuhdon päiväkodissa: opinnäytetyö, 2011. Keski-pohjanmaan Ammattikorkeakoulu.Saatavana:

<http://publications.theseus.fi/handle/10024/26989> .Luettu 12.01.13

Kaskela, M, Kekkonen, M. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. 2011. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos. Helsinki.

Mäkitalo, A-R , Nevanen, S, Ojala, M, Tast, S, Venninen, T, Vilpas, B (toim.) Löytöretkellä osallisuuteen Kehittämistä ja tutkimista päiväkodin arjessa II; Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 26. 2011. Yliopistopaino. Helsinki.Saatavana:http://www.socca.fi/files/1373/Loytoretkella_osallisuuteen_kehittamista_ja_tutkimista_paivakodin_arjessa_II.pdf Luettu 16.01.13

Talentia. Sosionomi varhaiskasvatuksessa: tuo pienten lasten kasvatukseen sosiaalipedagogista, yhteisöllistä ja yhteiskunnallista osaamista. Saatavana:http://www.talentia.fi/files/66/Sosionomi_varhaiskasvatuksessa.pdf Luettu 16.11.12

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36. Saatavana:<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036> Luettu 17.11.12

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Saatava:<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lastensuojelulaki> Luettu 17.11.12

Suomen perustulaki 11.6.1999/73. Saatavana:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perustuslaki> Luettu 17.11.12

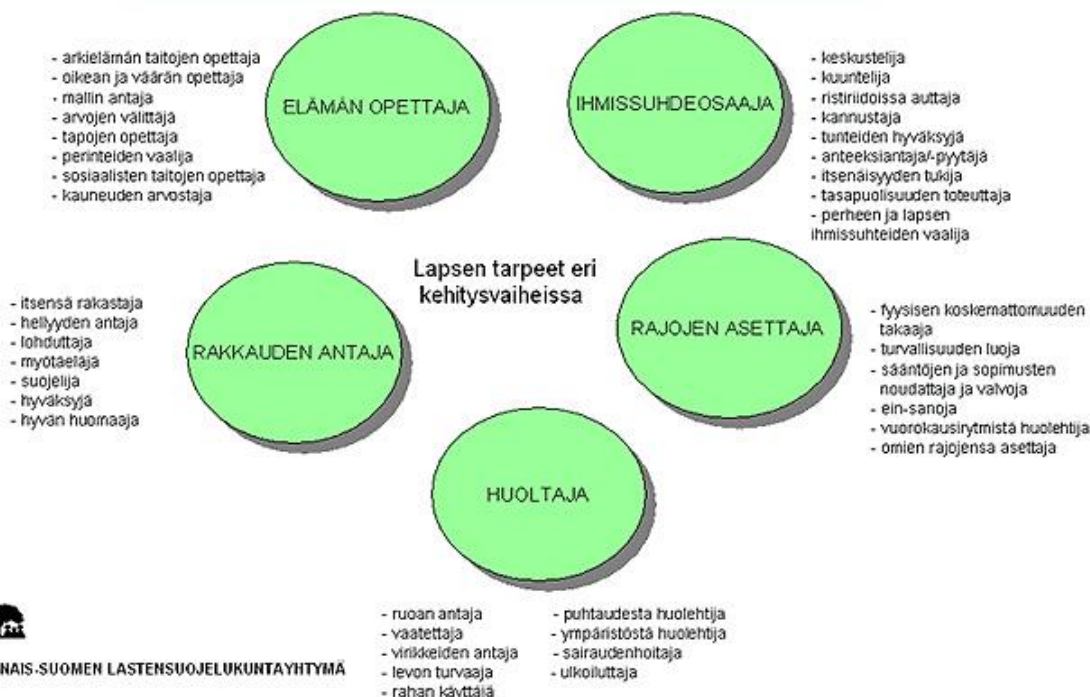
Vanhemmuuden roolikartta: vanhemmuuden viisi keskeistä osa-aluetta. Varsinaissuomen lastensuojelukuntayhtymä. Saatavana:
http://www.vslk.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=10&Itemid=11 Luettu 16.01.13

Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. 2012. Saatavana
https://www.kokkola.fi/perusturva/paivahoito/fi_FI/paivahoito/files/83548458459416129/default/kokkola_vasu_2010.pdf .Luettu 4.4.13

Stakes. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Oppaita 56. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi. Saatavana:
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1> Luettu 4.4.13

VANHEMMUUDEN ROOLIKARTTA®

Vanhemmuuden viisi keskeistä osa-aluetta

VARSINAIS-SUOMEN LASTENSUOJELUYHTYMYKSEN

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön tekijä/t <i>Katriina Huhtala</i>	Aloituspäivämäärä <i>9.10.12</i>
Koulutusohjelma <i>Sosiaalialan k</i>	Yksikkö <i>hyvinvoinnin- ja kulttuurin yksikkö</i>
Koulutusohjelman yliopettaja <i>Pirjo Fors-Pennanen</i>	Opinnäytetyön ohjaaja <i>Tarja Mäkelä</i>
Opinnäytetyön työnimi (aihe) <i>Kasvatusyhteistyön tukeminen Koiravinteen päiväkodissa -toiminnallinen iltapäivä</i>	
Tutkimusongelma/kehittämistehtävä <i>projektioinnäytetyö: kasvatusyhteistyö lasten osallisuus</i>	
Opinnäytetyön tavoite ja rajausta/tutkimustulokset <i>Tukea koiravinteen päiväkodin kasvatusyhteistyötä sekä tukea lasten osallisuutta</i>	

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön alustava aikataulu (pvm:t kuukauden tarkkuudella)

Aloituspalaveri (ohjaaja, työn tekijä, työelämäohjaaja) [ ] Lokakuu 2012
 Toteutus suunnitelman esittäminen [ ] Toukokuu 2013
 Väliraportointi [ ] Syyskuu 2013
 Ohjaajan tarkastus ja/tai loppupalaveri [ ] Tammikuu 2014
 Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen [ ] Helmikuu 2014
 Opinnäytetyön seminaariesitys [ ] Toukokuu 2014
 Kypsyyskoe [ ] Toukokuu 2014

Toimeksiantajan yhteystiedot (yritys, yhteyshenkilön nimi, osoite, puhelin, sähköposti)
 Kokkolan Kaupunki: varhaiskasvatus, vuokko oy/ala
 Koivunrinteenpääväylä, Pudasjärvi 69230 Lohja

Tämä sopimus on laadittu kolmena kappaleena. Sopimuskappaleet toimitetaan opinnäytetyön tekijälle, toimeksiantajalle sekä työn ohjaajalle. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun opiskelija sitoutuu tekemään toimeksiantajan toimeksiannosta edellä mainitusta aiheesta opinnäytetyön _____ mennessä.

Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön työssä tarvittavaa tietoa sekä arvioimaan opinnäytetyön valmistuttua sen hyödynnettävyyttä toiminnassaan. Toimeksiantaja maksaa materiaali-, postitus-, matka- ym. mahdolliset kulut laskun mukaan. Toimeksiantaja voi maksaa opinnäytetyön tekijälle palkan.

Tämän sopimuksen osapuolet ovat velvolliset pitämään salassa kaiken, mitä he toimeksiannon yhteydessä ovat saaneet tietoonsa asioista, joita voidaan pitää toisen sopijapuolen liikesalaisuutena. Opinnäytetyö käydään läpi ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaarissa ja se on julkinen asiakirja. Toimeksiantajan tulee erikseen pyytää työn salausta.

Ammattikorkeakoulu ei vastaa opinnäytetyön tekijän mahdollisesti aiheuttamasta haitasta tai vahingosta.

Päiväys

22.5.13 Lohjalla

Työelämäohjaajan allekirjoitus

Vuokko Oy/ala

Opiskelijan allekirjoitus

[Signature]

Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus

[Signature]

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Kokkolan kaupunki
Koivurinteen päiväkot

Vastuhenkilö organisaatiossa Vuokko Orjala

Tutkimuslupan anoja(t) Katriina Huhtala

Osoite Sorronhe 3016 68200 Karhi

Puhelin 0443303701

Sähköpostiosoite katriina.huhtala@cop.fi

Tutkimuksen nimi Kasvatustyöskytien tutkiminen

Tutkimuksen tarkoitus koivurinteen päiväkodissa

Toiminnallisen iltapäivän

järjestäminen

Tutkimuksen kohderyhmä Koivurinteen päiväkodin henkilöt
kuunta, lapset ja vanhemmat

Aineiston keruun arvioitu ajankohta syksy 2013

Tutkimusmenetelmä Toiminnallinen iltapäivä
ja palaute kyselyt

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 22.1.5.2013

Tutkimuksen ohjaaja Tarja Huhtala

Lupa myönnetään

paikka Lohja aika 22.15.2013

☒ anomuksen mukaisesti ☐ muutosehdotuksin ☐ hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus Vuokko Orjala

LIITTEET ☐ Tutkimussuunnitelma
☐ Kysely/haastattelulomake
☒ Muut liitteet, mitkä projekti suunnitelma

Olen kolmannen vuoden Centria ammattikorkeakoulun sosionomi-opiskelija Katriina Huhtala ja teen opinnäytetyötä Koivurinteen päiväkodin kasvatusyhteistyön tukemisesta ja lasten osallisuudesta. Järjestän teeman mukaisen iltatapahtuman, johon kutsumme päiväkodin henkilökunnan kanssa koko perheenne.

Tervetuloa vanhempien, lasten ja päiväkodin henkilökunnan yhteiseen iltaan

Koivurinteen päiväkotiin

4.9.2013 klo 18-20.

Illan ohjelmaan kuuluu mm. tehtävärata, jonka pisteet ovat sekä sisätiloissa että ulkona. Tehtävärataan saa osallistua koko perhe ja päiväkodin henkilökunta.

Tarjolla on makkaraa ja mehua. Illan päätteeksi saavat vanhemmat täyttää palautteen illasta, joka on tärkeää opinnäytetyöni arvioinnissa. Lapset saavat antaa palautteen seuraavana päivänä piirtämällä ja kertomalla illasta.

Mukana on valokuvaaja, joka kuvaa opinnäytetyötäni varten tapahtumia, jonka vuoksi liitteenä on kuvaimiseen ja kuvan julkaisemiseen liittyvä lupakysely. Palauttakaa se viimeistään perjantaina 30.8.2013

Ystävällisin terveisin

Koivurinteen päiväkodin henkilökunta ja

Katriina Huhtala

Sorrontie 301 c

68220 Karhi

0443303701

Suostumus lapsen ja perheen kuvaamiseen ja kuvamateriaalin julkaisuun

Perhettäni ja lapsiani

saa kuvata ja julkaista kuvia opinnäytetyössä ____

saa kuvata ja julkaista kuvia päiväkodin toimintaan liittyvissä julkaisuissa ____

saa kuvata ja julkaista kuvia lehtikuvassa ____

ei saa kuvata eikä julkaista kuvia opinnäytetyössä ____

ei saa kuvata ja julkaista kuvia päiväkodin toimintaan liittyvissä julkaisuissa ____

ei saa kuvata ja julkaista kuvia lehtikuvassa ____

Päivämäärä ja allekirjoitus

Tervetuloa päiväkodille viettämään yhteistä iltaa. Mukavaa, että pääsitte tulemaan.

Illan ohjelmaan kuuluu tehtävärata, jonka tarkoituksena on, että lapsenne tutustuttaa teidät hänen arkeensa päiväkodissa. Saatte päiväkodin pohjapiirustuksen, jonne on merkitty tehtäväradan pisteet. Katsokaa karttaa yhdessä lapsenne kanssa ja valitkaa yhdessä aina rasti, jonka seuraavaksi suoritatte. Saatte käydä niin monessa rastissa, kun haluatte, mutta pakko ei ole käydä missään.

Kun olette tehnyt tehtävän, saatte ympyröidä sen kynällä. Kyniä saatte esikoulun puolelta.

Kun teette tehtävärataa, muistakaa ottaa huomioon myös täti-tehtävä. Täti-tehtävässä valitsette haluanne päiväkodin hoitajan/lastentarhanopettajan mukaanne tekemään tehtävää.

Antakaa lapsenne toimia oppaanne tänään, hänelle tutussa ympäristössä.

Lisäksi Oravien puolella eteisessä on vanhemmille tietoa tästä illasta, kasvatuskumppanuudesta ja vanhemmuudesta. Käykää tutustumassa materiaaliin.

Jos teille tulee kysyttävää, voitte rohkeasti kysyä neuvoa Mirkkalalta, Lauralta, Kaisalta tai Katriinalta.

Ulkona on mehua ja makkaraa tarjolla.

Hauskaa iltaa koko perheelle ja päiväkodinväelle

Palaute kasvatuskumppanuusillasta 4.9.13

Oliko illan ohjelma mielestäsi onnistunutta? Kyllä / Ei

Mielipiteesi illan toteutuksesta?

Mitä mieltä olet opiskelijan ohjaamisen taidoista?

Näetkö tarpeellisena tämän kaltaisen toiminnan kasvatuskumppanuuden (kasvatusyhteistyö) tukemiseksi?

Saitko lisää tietoa lapsesi päivähoitopäivästä? Kyllä / Ei

Mikä ohjelman sisällössä mielestäsi tuki vanhempi-lapsi -suhdetta?

Koetko vanhemmuuden tukemiseen liittyvän materiaalin hyödyllisenä?

Vapaa sana

Kiitos palautteestasi!

Koivurinteen päiväkoti

**ILTA KASVATUSKUMPPANUUDEN JA LASTEN OSALLISUUDEN TU-
KEMISELLE - Tietoa vanhemmille**

Katriina Huhtala

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Syyskuu 2013

Kasvatuskumppanuus – päiväkodin kasvattajien ja perheiden yhteistyötä

Mitä kasvatuskumppanuus tarkoittaa?

Kasvatuskumppanuus tunnetaan myös varhaiskasvatuksen ja vanhempien välisenä yhteistyönä

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimia yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005)

Kasvatuskumppanuudessa yhdistetään vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten lasta koskevat tiedot ja kokemukset. (Powell, 1990; Puroila, 2004; Hujala & Junkkari & Mattila, 2006; Kekkonen 2012, 37.)

Mitkä ovat kasvatuskumppanuuden periaatteet?

Kasvatuskumppanuuden peruseriaatteet muodostuvat kuulemisesta, kunnioituksesta, luottamuksesta ja keskustelusta (Kaskela & Kekkonen 2006, 32).

Mihin kasvatuskumppanuus perustuu?

Laki lasten päivähoidosta (1973/36) määrittää päivähoidon tavoitteeksi tukea päivähoidossa olevien lasten koteja kasvatustehtävässä ja yhteistyössä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä.

Lisäksi kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on Lapsen oikeuksien sopimus (60/1991) jonka mukaan perheen ja palvelujen välistä yhteistoimintaa tulee edistää.

Myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2005) ja Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan (2010) on kirjattu kasvatuskumppanuus. Seuraavassa lainaus Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmasta (2010)

Vanhemmilla on ensisijainen oikeus ja vastuu lasten kasvattamiseen. Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön yhteistyötä, molempien mielipiteiden huomioimista ja kunnioittamista. Kasvatuskumppanuudessa tulee yhdistyä vanhempien ja varhaiskasvattajien tiedot, taidot ja kokemukset. Kasvattajien luottamus omaan ammattitaitoon viestii vanhemmille turvallisesta kasvuympäristöstä. Käytännössä kasvatuskumppanuus alkaa tutustumisella ja syvenee päivittäisinä kohtaamisina keskusteluhetkissä aamu- ja iltapäivisin. Vanhempainkeskusteluja järjestetään kaikkien vanhempien kanssa. Molemminpuolinen avoimuus palvelee lasten etua ja lasten sekä perheiden asioita käsitellään aina luottamuksellisesti. Varhaiskasvatussuunnitelmaa noudatetaan ja sen pohjalta laaditaan lapselle oma hoito- ja kasvatussuunnitelma, jonka laatimisessa vanhempien osuus on merkittävä

Vanhemmuuden roolikartta

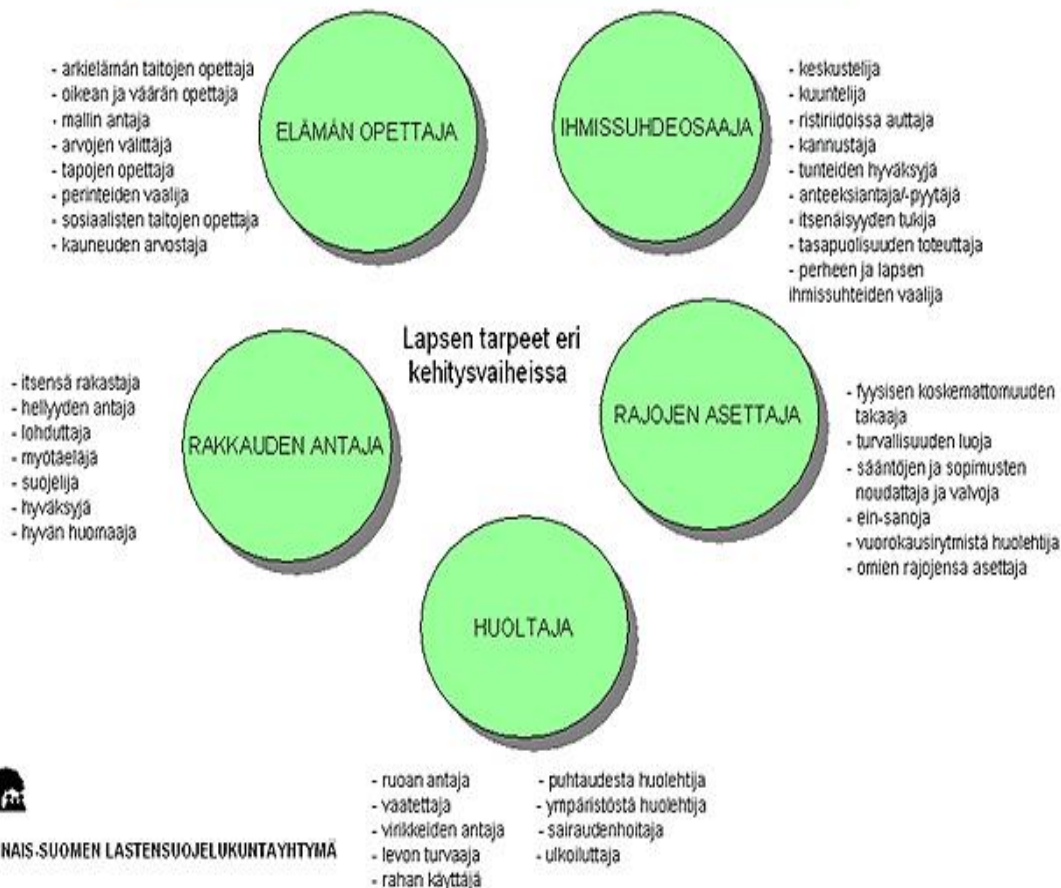
Vanhemmuuden roolikartta® on syntynyt Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän henkilöstön kehittämistyön tuloksena vuonna 1999 jonka tausta ajatuksena oli kysymys siitä, miten vanhemmuutta voidaan arjessa hahmottaa mahdollisimman selkeästi ja luontevasti.

Vanhemmuuden roolikartasta® on vuonna 2008 julkaistu internetverkossa toimiva versio, jossa vanhempi voi tarkastella vanhemmuuttaan itse arvioinnin avulla.

VANHEMMUUDEN ROOLIKARTTA®

Vanhemmuuden viisi keskeistä osa-aluetta

VARSINAIS-SUOMEN LASTENSUOJELUKUNTAYHTYMÄ

Miten lasten osallisuus on näkynyt projektissa?

Mitä osallisuus tarkoittaa?

Osallisuudella tarkoitetaan sitä, että ihminen tulee kuulluksi ja hän saa vaikuttaa yhteisön toiminnan suunnitteluun, päätöksentekoon ja ottaa vastuuta toiminnan tai asioiden toteutumisesta (Hill ym. 2004; piironen 2007; Turja 2011, 47).

Usein koti tai päiväkotiki on niitä paikkoja, joissa lapset saavat ensimmäiset kokemukset osallisuudesta. Pienten lasten osallisuus muodostuu pienistä vuorovaikutustilanteista, joissa he kokevat tulleen kuulluksi heille tärkeissä ja läheisissä asioissa. (Turja 2011, 47.)

Kirjan lukeminen ja piirtäminen

Viime keväänä kävin päiväkodilla pitämässä lapsille aamupiiriä. Siellä luin Julia Breitenöderin kirjan Äidin päivä tarhassa (2011). Keskustelimme lasten kanssa siitä, jos heidän vanhempansa tulisivat myös päiväkotiin leikkimään. Lisäksi annoin tehtäväksi piirtää siitä mikä olisi mukavaa tehdä vanhempien kanssa päiväkodissa ja piirtää tehtävä temppurataan tai kivaa tekemistä päiväkodissa.

Sain hienoja piirustuksia, joiden pohjalta aloin rakentaa illan ohjelmaa. Piirustukset ovat nyt päiväkodin seinällä.

Tehtävien järjestely

Tehtävien järjestelemissä lapset ovat auttaneet myös. Lapset ovat saaneet valita pelejä ja puuhaa ruokasaliin, etsiä roolivaatteita roolileikkiin, järjestellä vertaan kuntoon ja sijata vuoteet nukkikseen. Eskarit ovat tehneet nukketatteripaikan ja valinneet esimerkiksi makkaranpaistopaikan. Osallisuuden tunne lähtee pienistä asioista ja tärkeää on kokea yhteisöllisyyttä ja yhdessä tekemisen iloa.

Palaute

On myös tärkeää, että lapset saavat antaa palautteen illasta. Se, että lapsi saa äänensä kuuluviin, häneltä kysytään hänelle tärkeistä asioista mielipidettä, on lapselle merkityksellistä.

Lapset saavat kertoa huomenna päiväkodissa mikä oli kivaa ja sen jälkeen piirtää aiheesta mikä oli mukavinta eilen tai mikä jäi mieleen.

Luettavaa vanhemmille lapsen kasvatuksesta, kehityksestä ja kasvusta

Cacciatore, Raisa. Kiukkukirja: Agressiokasvattajan käsikirja- vauvasta kouluikään. 2008. Väestöliitto. Helsinki.

Cacciatore, Raisa, Korteniemi- Poikela, Erja, Huovinen, Maarit. Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa. 2009. WSOY. Juva

Hellsten, Tommy. Vanhemmuus: vastuullista vallakäyttöä. Kirjapaja. 2003

Joutsenniemi, Kaisla & Mustonen, Veera. Ruuhkataidot: iloa vanhemmuuteen. 2013. Duodecim. Juva

Raittila, Kaisa. Yhtä perhettä: kasvattajan kirja. 2005. Edita prima Oy. Helsinki.

Sinkkonen, Jari. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. 2008. WSOY. Juva

Sinkkonen, Jari (toim.) Pesästä lentoon: kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. 2003. Wsoy. Vantaa

Sinkkonen, Jari & Kalland Mirjanm (toim.). Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. 2011. WSOYpro Oy. Helsinki

Lisäksi netti sivuja, joita voi käydä katsomassa

www.vaestoliitto.fi

www.mll.fi/vanhempainnetti

www.raisacacciatore.fi

www.vslk.fi

LÄHTEET

Kaskela, M, Kekkonen, M. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. 2011. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos. Helsinki.

Hujala, E & Turja, L (toim.). Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2011. Ps-kustannus. Juva

Stakes. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Oppaita 56. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi. Saatavana: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. 2012. Saatavana: https://www.kokkola.fi/perusturva/paivahoito/fi_FI/paivahoito/_files/83548458459416129/default/kokkola_vasu_2010.pdf

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36. Saatavana: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Asetus lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 60/1991. Saatavana: <http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060>

Vanhemmuuden roolikartta: vanhemmuuden viisi keskeistä osa-aluetta. Varsinais-suomen lastensuojelukuntayhtymä. Saatavana: http://www.vslk.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=10&Itemid=11

Isokotikeittiö-tehtävä

Isokotikeittiö on varsinkin tyttöjen suosikki. Täällä leikitään siis useimmiten kotileikkejä ja pukeudutaan erilaisiin vaatteisiin. Täällä kokataan ja hoidetaan vauvoja. Usein käytävällä näkee pienten äitien tai isien lykkäävän vaunuja.

Voit kysyä lapseltasi mistä roolista hän pitää kotileikissä eniten?

Nyt saatte tekin pukeutua roolivaatteisiin. Jakakaa roolit ja pukeutukaa sen mukaan. Antakaa luovuuden ja mielikuvituksen lentää. Ajatelkaa miltä lapsistanne tuntuu pukeutua ja syventyä leikkiin.

Leikille on annettava aikaa ja vapautta. Leikki voi jäädä kesken, mutta sitä voi jatkaa myöhemmin (Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2010). Voitte jatkaa joskus tätäkin leikkiä yhdessä kotona.

Leikki on lapsen työtä, on joku sanonut. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa (2005) puhutaan siitä, kuinka lapsi oppii leikkiessään, se mitä leikissä näkyy, on lapselle merkityksellistä toimintaa. Leikissä toteutuu kaikki lapsen kuulema, kokema ja näkemä. Fiktio ja fantasia yhdessä todellisen maailman kanssa muuttuvat lapsen leikin myötä leikin kielelle.

Nukketeatteri-tehtävä

Nyt saatte leikkiä nukketeatteria.

Esikoulun lapset ovat rakentaneet nukketeatterilavan tätä iltaa varten.

Kuten jo aiemmin viitattiin varhaiskasvatussuunnitelmaan (2005) on taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen lapselle merkityksellistä. Taiteellinen toiminta virittää lapsen toimimaan ja tempaa mukaansa.

Verstas-tehtävä

Verstaassa on paljon erilaisia leluja. On legoja, rakennuspalikoita, autoja, traktoreita ja junarataa. Täällä isommat lapset viihtyvät leikeissään hyvin pitkään.

Leikille on annettava aikaa ja vapautta. Leikki voi jäädä kesken, mutta sitä voi jatkaa myöhemmin (Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2010).

Joskus lapset ovat tehneet niin hienoja rakennelmia, että on sääli purkaa niitä. Kaikkien on kuitenkin saatava leikkiä tavaroilla, joten lapset siivoavat täällä leikin jälkeen tavarat paikoilleen.

Leikki on lapsen työtä, on joku sanonut. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa (2005) puhutaan siitä, kuinka lapsi oppii leikkiessään, se mitä leikissä näkyy, on lapselle merkityksellistä toimintaa. Leikissä toteutuu kaikki lapsen kuulema, kokema ja näkemä. Fiktio ja fantasia yhdessä todellisen maailman kanssa muuttuvat lapsen leikin myötä leikin kielelle.

Voit kysyä lapseltasi mikä on hänen lempipuuhansa "verstaalla"? Anna hänen esitellä "vertasta" ja sen leluja.

Nukkis-tehtävä

Tämä on päiväkodin nukkumahuone. Jokaiselle lapselle on oma vuode, jossa hän saa levätä.

Kysy lapseltasi mikä on hänen sänkynsä?

Aina ennen nukkumaan menoa rauhoitetaan ilmapiiri, verhot laitetaan kiinni ja lapsen kömpivät sänkyihinsä, päiväkodin aikuinen käy peittelemässä lapsen ja toivottamassa kauniita unia. Halutessaan lapsi saa ottaa unikaverin mukaan.

Kun lapset ovat sängyissään, aikuinen lukee sadun ja joskus taustalla soi rauhallista musiikkia. Jos lapsi on rauhaton, aikuinen istuu vieressä ja silittää lasta, joka usein rauhoittaa lapsen levolle. Tunneilmastolla ja sosiaalisilla suhteilla on lapselle suuri merkitys. Hoitoa ja huolenpitoa annetaan kaikille lapsille (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma, 2010.)

Joskus lapselle tulee vanhempia ikävä ennen nukahtamista ja silloin aikuinen kertoo, että äiti tai isä tulee hakemaan sitten iltapäivällä sinut kotiin, se usein helpottaa lapsen ikävää.

Nukkumahuoneessa on aina vähintään yksi aikuinen lasten päiväunien aikaa.

Nyt sinä saat kokeilla miltä täällä tuntuu mennä levolle.
Lapset ovat sijaanneet lattialle patjoja, johon lapsesi saa
sinut peitellä. Kysy lapseltasi miltä hänestä tuntuu levätä
täällä. Voit kysyä myös mikä on lapsesi lempisatu, satukir-
joja löytyy "nukkiksen" lattialta. Kauniita unia!

Ruokasalitehtävä

Tämä on päiväkodin ruokasali, jossa syödään aamupala, lounas ja välipala. Sen lisäksi täällä tehdään paljon muutakin päivän aikana.

Lapset pitävät paljon pelata erilaisia lautapelejä. Osa peleistä on lasten saatavilla, joita he voivat myös keskenään pelata, mutta osa peleistä pelataan aikuisen kanssa. Usein lapsella on jokin suosikkipeli, jota hän haluaa pelata usein. Voit kysyä lapseltasi mikä on hänen suosikki pelinsä ja kenen kanssa hän tykkää pelata usein.

Päiväkodissa askarrellaan, piirretään ja maalataan usein. Ryhmän lastentarhanopettaja suunnittelee lapsille sopivia askartelu- ja piirrosaiheita, joissa monesti otetaan huomioon esim. vuodenaika tai jokin muu teema. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa (2005) ja Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2010) on kirjattu osaksi päiväkodin toimintaa säännöllinen käden- taitojen ja kuvataiteellinen ohjaaminen ja harjoittelu.

On tärkeää antaa lapsen tehdä työnsä rauhassa ja antaa hänen luovuudelleen tilaa. Vaikka usein esillä on valmis malli askartelusta, saa lapsi tehdä työstä omannäköisensä ja oman kehitystasonsa mukaisen. Aikuinen auttaa ja ohjaa, mutta ei tee lasten puolesta.

Lisäksi ruokasalissa voi puuhata paljon muutakin, tehdä helmitöitä tai erilaisia tehtäviä.

Nyt saatte yhdessä pelata, piirtää, maalata tai vaikka tehdä helmitöitä, Kysy lapseltasi mitä hän haluaa opettaa sinulle ja mikä on hänen mielipuuhaansa?

Salitehtävä

Salissa kokoonnutaan usein koko päiväkodin väki. Täällä pidetään lauluhetkiä ja vietetään syntymäpäiviä. Voit kysyä lapseltasi, mikä on hänen suosikki laulunsa päiväkodissa?

Syntymäpäivillä synttärisankari saa istua omassa pöydässä, jossa on kynttilöitä niin monta kuin vuosia tulee. Ensin annetaan syntymäpäiväkortti kaikkien laulaessa "minä olen pikkupoika/tyttö posteljooni", joku lapsista jakaa kortin sankarille. Sankari saa valita lahjan aarrelaatikosta ja valita leikin, joka lopuksi leikitään. Kaikki laulavat yhdessä syntymäpäivasankarille onnittelulaulun.

Lisäksi täällä voi leikkiä ja puuhailla kaikenlaista. Usein pienemmät lapset puuhastelevat tässä yhdessä aikuisten kanssa, kun isommat lapset ovat muissa leikeissä. Monesti lapset haluavat ottaa varastosta rooliasuja ja pukeutua niihin.

Nyt saatte ihaila lasten piirustuksia seinillä. Osa töistä on toiminut illan ohjelman inspiraationa. Lapset ovat viime keväänä saaneet piirtää tehtäväradan tai yksittäisen tehtävän radalle. Niistä on poimittu ideoita tämäniltaiseen tehtävärataan.

Lisäksi salissa on puolapuut, joita saatte käyttää. Lapset pitävät kiipeilystä ja se hän kehittää muun muassa lapsen motoriikka ja koordinaatiota.

Ulkoilu-tehtävä

Ulkoilu on päiväkodissa jokapäiväistä. Oli sää lähes mikä hyvänsä, päiväkodin lapset menevät innolla ulos. Turvallinen päiväkodin piha ja lähellä oleva luonto on lapselle tärkeää, jossa on hyvä leikkiä ja tutkia ympäristöä (Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2010).

Päiväkodin piha on iso, jossa kaikki löytävät tekemistä ja saavat liikkua paljon. Talvella on luistelujää ja hiihtolatu ja kevät-syyskaudella lapset voivat pelata jalkapalloa tai pyöräillä. Lasten liikunnassa on hyvä huomioida vuodenaikojen luomat mahdollisuudet (Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2010).

Liikkuminen on lapselle hyvin luontaista, josta hän nauttii paljon, tutustuu itseensä, toisiin ihmisiin ja ympärillä olevaan ympäristöön. Oman kehon tuntemus ja hallinta, luo varmuutta lapselle itsestään. Aikuisen tehtävä on kannustaa lasta liikkumaan ja luoda siihen monipuolinen mahdollisuus. Säännöllinen ohjattu liikunta on tärkeää, jotta lapsi kehittyy kokonaisvaltaisesti ja samalla motoriikka kehittyy. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005.)

Tutkiminen on lapselle hyvin luonnollista. Kun lapsi tutkii ja on utelias ympäristöstään, saa hän kokea osallisuutta ja olla osa yhteisöä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005.)

Nyt saatte etsiä pihalta temppuradan. Tehkää rata yhdessä. Täällä lapsesi tutkii ja liikkuu päivittäin. Voit kysyä häneltä mitä hän tykkää tehdä ulkona?

Täältä löydätte myös tarjoilut.

Tästä alkaa temppurata, jonka saatte yhdessä mennä läpi. Seuratkaa vain köyttä.

Hiekkalaatikon reunoja on kiva käyttää tasapainoiluun, voi vaikka leikkiä trapsitaiteilijaa!

Tulirenkaiden läpi on jännittävä mennä! Aikuinen voi pitää rengasta ilmassa ja lapsi voi mennä siitä läpi. Voitte tehdä sen toisinkin päin niin aikuinen voi kokeilla myös tulirenkaan läpi menemistä. Tulirenkaista pääsette laivaan. Tuulta purjeisiin

Trampoliinihyppely on kivaa. Kun olette hyppineet trampoliinissa, pääsette kiipeilytelineelle.

Kiipeilyteline on ainakin esikoululaisten suosikki. Siinä on mukana roikkua ja kiipeillä ja tehdä temppuja.

Pienten suosikki on taas jousivalas- ja mopo on pienten lasten suosikkeja, niissä tulee sopivan pehmoiset vauhdit.

Menkää sillan läpi, kiikkujen luokse.

Lapset pitävät keinumisesta paljon.

Kiikkujen edessä reunuksella on myös kiva tasapainoilla

Kiikkujen jälkeen tulee leikkimökki.

Päiväkodin aikuiset ovat usein "maistelleet" mitä erikoisimpia kakkuja ja ruokia

Lapset pitävät kisailusta. Voitte ottaa pienen juoksukilpailun. Nurmikolla on

pieni juoksurata. Paikoillenne valmiit hep!

Lapset ovat pieniä tutkijoita (Vasu, 2005). Päiväkodin henkilökunta on tehnyt kuvasuunnituskortit, joiden avulla on kiva suunnistaa päiväkodin pihalla.

Ottakaa yksi kuva ja etsikää paikka mistä kuva on otettu. Kun olette löytäneet paikan, voitte palauttaa kuvan pöydälle ja jatkaa seuraavaan ja viimeiseen pisteeseen eli liukumäkeen.

Kun olette laskeneet liukumäen, etsikää makkaranpaistopaikka. Hyvää ruokailua!

Muistio 9.10.2012

Paikka: Koivurinteen päiväkot

Aihe: Opinnäytetyön aihepiiri

Läsnä: Päiväkodin johtaja Vuokko Orjala, Ito Raija Kinnunen, Ito Pirjo Leskelö, Ito Minna Kivinen.

Kävin esittelemässä ajatuksiani toimintailtapäivän teemoista päiväkodin päiväpöydässä 9.10.12. Läsnäolijat: Esitin ideaani ja mitä tavoitteita olen asettanut toiminnallisen iltapäivän suhteen. Esitin heille suunnitelmani ja pyysin heitä arvioimaan onko aihe sellainen, joka palvelisi heidän tarpeitaan ja ajatuksiaan. Esitin seuraavanlaisen yhteenvedon:

Opinnäytetyön tarkoituksena on järjestää toimintailtapäivä Koivurinteen päiväkodilla syksyllä 2013. Järjestettävän toiminnan tavoitteena on tukea vanhemmuutta sekä päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien kasvatusyhteistyötä. Tavoitteena on herättää vanhempia avoimuuteen lapsen kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa päiväkodin kasvattajien kanssa. Toimintapäivän jälkeen pyydetään palaute vanhemmilta, josta voidaan vetää yhteen tavoitteiden toteutuminen. Työ toteutetaan Koivurinteen päiväkodilla, päiväkodin henkilökunnalle, lapsille ja heidän vanhemmilleen. Päivän herätteenä on vanhemmuuden roolikartta. Sen tarkoituksena on muistuttaa vanhempia vanhemmuuden eri osa-alueista ja toisaalta herätellä työntekijöitä pohtimaan kuinka sitä voisi soveltaa omaan työnkuvaan lasten hoito- ja kasvatustyössä.

Henkilökunnalta tuli seuraavanlaisia kommentteja:

- on hyvä jos työntekijät saavat olla osallistujia, eikä auktoriteetti
- työntekijät kokivat ristiriitaa kodin ja päivähoidon välillä
- heidän kokemus oli, että vanhemmuus on monelta hiukan hukassa ja olisi hyvä palauttaa muistiin vanhemmuuden perusasioita
- Toivomuksena oli esim. tehtävärata, joka käsittelee käytännön tasolla vanhemmuutta lapsen kehitysvaiheen mukaan

- lisäksi päivähoidon henkilökunnalta tuli toivomus järjestää seminaari vanhemmille vanhemmuuden tukemiseen, mutta tärkeämmäksi he kokivat toimintailtapäivän järjestämisen.

Muistio 22.5.2013

Paikka: Koivurinteen päiväkoti

Aihe: Aamutuokio Oravien lasten kanssa sekä palaveri päiväkodin johtajan Vuokko Orjalan kanssa

Tuokio lasten kanssa:

Aamutuokio lasten kanssa toteutettiin Oravien ryhmässä, josta mukana oli suurin osa 3-5 –vuotiaista sekä ryhmän lastentarhanopettaja, sosionomi Katja Haasala.

Aluksi luettiin kirja ”Äidin päivä tarhassa ” kirjoittanut Breitennöder Julia ja Tophoven Manfred. Kirja kertoo Lauran äidistä, joka tulee päiväksi päiväkotiin leikkimään. Kun kirja oli luettu kerroin tulevasta tapahtumasta ja annoin lapsille ohjeen piirtää siitä mitä olisi lasten mielestä mukavaa tekemistä äidin ja isän sekä päiväkodin aikuisten kanssa täällä päiväkodissa sitten, kun se tapahtumapäivä syksyllä tulee. Lapset piirsivät ja aikuiset kysyivät lapsilta mitä he ovat piirtäneet. Lopuksi keräsin piirustukset talteen, joita sitten käytän hyödyksi tapahtuman ohjelmaa suunniteltaessa.

Palaveri Vuokko Orjalan kanssa:

Palaverissa Vuokko Orjalan kanssa allekirjoitimme opinnäytetyö-sopimuksen sekä tutkimussuunnitelma luvan. Toimintailtapäivä päätettiin muuttaa toimintailtaksi eli alkaen klo 18 ja päättyen klo 20. Päivämääräksi valittiin 3.9.13 tai 4.9.13, päivä valitaan sään mukaan. Jos kumpikin päivä sattuu olemaan sadepäivä, ohjelma siirretään sisätiloihin, joka täytyy ottaa huomioon toiminnansuunnittelussa.

Puhuttiin myös siitä, että kutsun yhteyteen laiteen liitteeksi lupa kuvaamisesta ja kuvan julkaisemisesta sekä kysely mahdollisesta erityisruokavaliosta

KOIVURINTEEN PÄIVÄKOTI/CENTRIA AMK**Muistio**

Katriina Huhtala

9.8.2013

Toimintailta-projektin suunnittelupalaveri

Aika 9.8.13. klo 8.00-

Paikka Koivurinteen päiväkot, Punasillantie 1, Lohtaja

Läsnä Katriina Huhtala, Pirjo Leskelä, Kaarina Kero, Piia Salo, Raija Kinnunen, Katja Haasala, Tiina Alatalo, Sini Palola, Päivi Paavola

Aihe: Kasvatusyhteistyöillan suunnittelu ja esittely

Asialista: Ensin illan ohjelman esittelyä ja tehtäväradan läpikäynti.

Lisäksi esiteltiin muut illan teemat, vanhemmuus ja lasten osallisuus.

Käytiin läpi kutsu ja henkilökunta hyväksyi sen.

Käytiin läpi miten lasten osallisuutta saadaan lisättyä eri tehtäviin. Sovittiin, että kasvattajat aloittelevat jokaisen tehtävän tekemistä jo päivähoito päivien aikana yhdessä lasten kanssa. Pohjustuksena oli henkilökunnalle lapsen osallisuudesta kerättyä tietoa.

Vanhemmuusteeman esittely. Otetaan erillinen pöytä, jossa on esitteet, kirjallisuutta sekä askarreltu vanhemmuuden rooli kartta. Pisteessä on kysymyksiä varten koko ajan sosionomi-opiskelija Kaisa Anttiroiko

Sovittiin, että esikoulun tilat pidetään vapaana, jotta sinne saadaan ruokailutilaa, jos esim. sataa. Mietittiin myös illan pohjustusasiaa, pidetäänkö se ulkona vai sisällä. Ajateltiin, että pidetään pohjustus ulkona, jos sää sallii.

Lisäksi käytiin läpi tarjoilu ja mistä se tulee. Trippimehut tarjoaa minimani sekä makkarat ostetaan sponsorirahoilla, jotka ovat lahjoittaneet kaksi paikallista yritystä.

Esiteltiin opinnäytetyöntekijän projektitiimin jäsenet ja heidän roolit illan aikana.

LAPSEN OSALLISUUS

Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan yksilön kokemusta siitä, että hän kuuluu johonkin ryhmään. Yhteisön jäsenet kokevat olevansa merkityksellisiä toisille ja kuuluvansa yhteen (Koivula, 2013. 20.) Päiväkoti on yhteisö, jossa pienet lapset saavat ensimmäisiä kokemuksia yhteisöllisyydestä. Lapset saavat kokea päiväkodissa miltä yhteisöön kuuluminen tuntuu, miten sen jäseneksi pääsee ja millaisia haasteita se tuo (Ikonen, 2006; Koivula, 2013. 22). Vastavuoroinen keskustelu on innovatiivisuuden ja yhteisöllisyyden lähtökohta (Karlsson, 2003; Eskell&Marttila, 2013. 86). Päiväkodin kasvattajilla on hyvin merkityksellinen rooli tukea lasta, jotta hän pääsee kokemukseen kuuluvansa päiväkodin yhteisöön. Yhteisön jäsenyyden saavuttaminen ei ole lapselle helppoa, koska se vaatii paljon erilaisia taitoja ja sosiaalista osaamista (Koivula, 2000; Koivula 2013. 22.)

Lapsen sosiaaliset taidot ja valmiudet kehittyvät vain, jos lapsi saa tulla kuulluksi ja olla osallisena päiväkotiyhteisössä (Parkkinen&Keskinen 2005; Eskelinen 2011; Eskel&Marttila 2013, 77).

Yhteisöllisyyden pohjana pidetään osallisuutta (Eskell&Marttila, 2013. 78). Osallisuudella tarkoitetaan sitä, että ihminen tulee kuulluksi ja hän saa vaikuttaa yhteisön toiminnan suunnitteluun, päätöksentekoon ja ottaa vastuuta toiminnan tai asioiden toteutumisesta (Hill ym. 2004; piironen 2007; Turja, 2012. 47). Usein koti tai päiväkotiki on niitä paikkoja, joissa lapset saavat ensimmäiset kokemukset osallisuudesta. Pienten lasten osallisuus muodostuu pienistä vuorovaikutustilanteista, joissa he kokevat tulleen kuulluksi heille tärkeissä ja läheisissä asioissa. (Turja, 2012. 47.)

Lasten osallisuus päiväkodin arjessa voi tapahtua hyvinkin spontaanisti tai järjestetysti ja osallisuus voi olla hyvin monenlaista (Turja, 2011. 48). Projektissa lasten osallisuus on tietoisesti järjestettyä toimintaa. Tarkoituksena on saada lapsilta ideoita illan toiminnan suunnitteluun. Kun lapset saavat ja heille järjestetään mahdollisuus esittää omia ideoitaan, joita myös aikuiset kuuntelevat, saavat lapset tilaisuuden olla osallisia (Karlsson. 2003; Eskell&Marttila, 2013. 85).

Osallisuuden tasoja on kuitenkin useita. Hartin (1999) esittämässä osallisuuden porrasmallissa lasten osallisuus jaetaan 8 osaan, jossa määritellään lasten osalli-

suuden määrää. Ensimmäisessä askelmassa lasten osallisuus on pienintä ja kahdeksannessa askelmassa toiminta on lapsilähtöistä, jossa lapset ja aikuiset suunnittelevat toimintaa ja päättävät yhdessä toiminnasta (Eskell&Marttila, 2013. 80.)

Viidennessä osallisuudenportaassa (Hart, 1999) sanotaan, että lapselta kysytään toiminnasta ja lapsia kuullaan, kuudennessa portaassa lasten kanssa tehdään päätökset, mutta aloitteet tulevat aikuisilta (Eskell&Marttila, 2013. 80.)

Mitä enemmän lapset ovat tietoisia siitä, miksi jotakin tehdään, toiminnan taustoista ja tavoitteista, sitä paremmin he voivat olla mukana tekemässä aloitteita, ideoita ja päättämässä toiminnasta. Kun lapsi kokee, että häntä kuunnellaan ja hän tosiaan voi vaikuttaa toiminnan suunnitteluun, sitä korkeammalle hän nousee osallisuuden portailla (Turja, 2012. 49.)

Pienten lasten kohdalla osallisuus alkaa mukanaolosta, kuten valinnasta kumman valitset. Isomman lapsen kohdalla osallisuus tarkoittaa jo sitä, että hän voi vaikuttaa ja ideoida toimintaa, jossa aikuinen toimii avustajana. Hartin osallisuus portaita (1999) kuitenkin ylimmässä portaassa puhutaan yhteistoiminnallisuudesta ja tasavertaisesta neuvottelusta aikuisen ja lasten kesken (Turja, 2011. 50.)

On siis tärkeää, että lapsille kerrotaan toiminnasta ja sen tavoitteista sekä lasten roolista päiväkotiyhteisössä. Illan tuomat tehtävät pohjustetaan hyvin ja niitä tehdään ajoissa sekä muistetaan kertoa lapsille miksi ja millä tavalla mikäkin on lapsille mieluista toteuttaa.

Esimerkkejä osallisuuden tukemisesta:

Pirjo kysyy eskareilta mihin grilli olisi hyvä sijoittaa

Pirjo tekee sermin nukketatterille eskarien kanssa ja antaa eskareiden valita nukket.

Raija kysyy pieniltä mitkä tatterivaatteet on mukava ottaa mukaan pukeutumistehtävään isokotikeittiössä.

Raija kysyy pieniltä mihin pedit pedataan nukkarissa (jos mahdollista lasten sadutus-tarinoita nukahtamissatuina) (lapset petaavat).

Ruokasaliin koko päiväkodin lapset saavat valita pelit ja muun puuhan mitä he haluavat tehdä

Verstaassa lapset saavat siivota, jotta tavarat ovat järjestyksessä vanhempien tullessa. Selitetään että näin on helpompi löytää tavarat ja leikkiä vanhemman kanssa haluamaansa leikkiä.

ILLAN TOIMINTA

Illan toiminta siis perustuu tehtävärataan, joka on seuraavanlainen:

Perheille annetaan kartta, joka esittää päiväkodin pohjapiirrustusta. Kartassa on pisteet, missä on tehtävät sijaitsevat. Tehtäviä ovat:

Nukkis-tehtävä: lattialla patjat joissa lakanat, lapsi saa nukuttaa vanhemmat tai tädin.

Ruokasali-tehtävä: Pelejä ja muuta puuhaa laitettu esille jota perhe saa yhdessä tehdä tädien kanssa.

Sali: Pitkospuut, taidenäyttely, jossa esitellään lasten taidetta (lapset itse valitsevat työnsä sinne tai työn aiheen). Lisäksi laitetaan lasten piirustukset myös tähän projektiin liittyen.

Verstas: Lapsi saa esitellä haluamaansa leikkiä vanhempien ja tädien kanssa

Isokotikeittiö: Pukeutuminen rooleihin.

Sermi: Nukketeatteri

Ulkona lapset saavat esitellä pihaa perheelleen, lisäksi pihalla pieni temppukäytävä grillauspaikkaa kohti. '

Yksi pakollinen tehtävä on tätitehtävä: Perhe valitsee haluamansa tädin yhteen tehtävään, jonka suorittaa.

Vanhemmuuden informaatiopiste, jossa vanhemmuuden roolikartta, esitteitä mannerheiminlastensuojeluliitolta, lapsen osallisuus kotona infoa, kirjallisuutta johon vo tutustua. Lisäksi mukana sylimikro, jotta voi surffailla esim. mannerheiminlastensuojeluliiton-sivuilla tai väestöliiton-sivuilla.

Lisäksi siis tarjoilua eli makkara ja trippimehu. Minimani lahjoittaa 150 trippimehua ja lahjoituksena olen saanut 100 euroa, josta osan käytän makkaroiden ostamiseen.

Paikalla on kuvaaja, joka ottaa valokuvia illan tapahtumista. Siksi kutsun liitteenä on lupa kuvaamiseen kysely. Kuvaajana toimii eräs nuori, joka harrastaa kuvamista. Olen myös soittanut Leskijoki-lehden päätoimittajalle ja esittänyt juttuvinkin, en osaa vielä sanoa tulevatko tekemään juttua vai ei.

Talkoolaisina toimii: Kaisa Anttiroiko, Ville Huhtala, Mirkka Karhula, (Laura Niemelä, Mervi Kiiskilä, Liisa Lauri)

.

Lähteet:

Eskell, P& Marttila, M. Osallisuuden kokemus osana yhteisöllisyyttä. Kirjassa: Marjanen, P, Marttila, M, Varsa, M. Pienten piirissä; Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. 2013. Ps-kustannus. Juva.

Turja, L. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Kirjassa: Hujala, E&Turja. L. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2012 . Ps-kustannus. Juva.

Palaute Koivurinteen kasvatuskumppanuuden tukeminen - projektista

Oliko opiskelijan projektinsuunnittelu mielestäsi onnistunutta? Kyllä/Ei

Otettiinko projektisuunnitelmassa tarpeeksi huomioon eri tekijöitä? (esim. työntekijöiden resurssit, aikataulu, lasten osallisuuden mahdollistuminen jne.)

Toimiko projektin toteutus mielestäni hyvin?

Koetko illan tukeneen päiväkotinne kasvatuskumppanuutta? Miten?

Tukiko projekti ammatillista kasvuasi?

Voiko projektin toiminnallista osaa hyödyntää myöhemmin uudelleen päiväkodissanne?

Miten opiskelija voisi kehittää toimintaansa jatkossa? Vapaa sana.

Kiitos palautteestasi!

X = TEHTÄVÄ

NE TEHTÄVÄN MUKAAN
JOKO PÄIVÄKOODIN TÄDELT

